Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэй гарана | № 268 (14288) | 1973 оной ноябриин 15, четверг | Сэн 2 мүнгэн

…АХАМАЛНУУДАА …АЙНААР ХАРУУҺАЛХА

…эбтэ табан жэлэй шинидхэхы, гурбадахи жэлэй дүү… богонихон саг үлэбэ. Энэ үедэ гүрэндэ мяха ху… мүнөө жэлэй, ерэхэ жэлэй түрүүшын …й түсэбэй дүүргэлтэ шинидхэгдэхэ. Юуб гэхэдэ, …рануудта колхоз, совхозууд хашараг, буруунуудаа …шахан таарталуулдаг болоо ха юм.

…республикын ажахынуудай гүрэндэ тушаадаг мя… хахадhаа ехэнхинь үхэрэй мяхан болоно бшуу. …hэз hүүлэй жэлнүүдтэ колхоз, совхозууд гүрэндөө …тарталуулагдаhан үхэрнүүдые тушаадаг болонхой. …элэй арбан hарада гүрэндэ худалдагдаhан үхэр… дунда зэргээр 315 килограмм татаhан байна. …рнүүдые hайнаар бэлшээн, шахан тарталуулhан мал… …рэн түрын шагналда — орден, медальнуудта хүр… Тэрэ тоодо Захааминай аймагай Хамниин совхозой …Дулмаев, Прибайкалиин аймагай «Путь к комму…» колхозой П. А. Колмаков, Загарайн аймагай …Марксын нэрэмжэтэ колхозой Д. А. Раднаев, Түн… аймагай «Сибиряк» колхозой И. А. Усольцев бо… …усад дээдэ шагнал абанхай.

…ар, үбэлэй hарануудта үхэрнүүдые шахан тарга… буруунуудые hайнаар түлжөөхэ талаар баян дүр… …болоhон ажахынууд аймаг бүхэндэ бии. Жэл бү… …рнүүдые шахан тарталуулха типовой шэнэ байра… …ашаглалгада оруулагдана.

…жэлдэ колхоз, совхозууд нийтын адууhа малда …шэмэтэ тэжээл, таряа талханай зүйл элбэгээр …жэ, гүрэндэ тушаагдаха үхэрнүүдые, мүн буруу… …олоор шахан тарталуулха, түргөөр түлжөөхэ …арга боломжотой.

…рнүүдые шахан тарталуулха түрүүшын hарын дүн… …хараад үзэхэдэ, олохон ажахын хүтэлбэрилэгшэд …эргэтэ харюусалгатайгаар хандажа, яhала амжал… …гаранхай. Жэшээнь, Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» …үнгэрhэн hарада толгой бүри дүрбэн зуугаад ки… …шэгнүүртэй — 200 үхэр, дунда зэргээр 285 …раммтай — 400 хашараг шахалганда табиhан бай… Шахамалнууд дулаан байрада байлгагдана, бүй… …гдаhан hайн тэжээлээр хангагданхай. Үхэр бүхэндэ …5 килограмм таряа талханай зүйл, үбhэ, hолоо… силос үгтэнэ. Малынь автоуhалууряар хангагданхай, …нь оньhон аргаар сэбэрлэгдэнэ. Тингэжэ шахамал… …й шэгнүүр сүүдхэдэ килограмм хүрэтэр нэмээгдэнэ. …хүдэлмэри мүн Яруунын аймагай Яруунын, …сомольский» совхозуудта, Захааминай аймагай Хам… Дүтэлүүрэй, Хоринн аймагай Дээдэ-Тайлсын совхо… …зохидоор эмхидхэгдэнхэй.

…тэбэшье гүрэндэ тушаагдаха малые шахан тарга… залуу малые богони болзорто түлжөөхэ хүдэл… hanahанда хүрэмөөр эмхидхэгдээ гэхын аргагүй. …ажахынууд намарай дулаан үдэрнүүдтэ малаа …эхэ, тэжээлээ арьбалха гэhэн хэнтэг hанаанда аб… шахалганда табигдаха малаа ехэнхидээ бэлшээжэ… Тэрэнэй уршагhаа шахамалнуудай шэгнүүр би… нэмээгдээгүй байшоо. Иимэ ушар Хоринн аймагай …Хэжэнгын аймагай Чисааныи, Загарайн аймагай …ойн, Захааминай аймагай Михайловкын совхозууд… …бусад зарим ажахынуудта үзэгдөө.

…аа ерэхэ жэлдэ бэлшээн тарталуулагдаад, гү… тушаагдаха тугал, буруунуудые hайн байраар, …тэжээлээр хангажа, түргэн зуура түлжөөхэ хэ… анхарал бага табигдана. Тингэжэ малай шэгнүүр нэмээхэ зохид болзор алдагдажа байна бшуу.

…бүхы дутагдалнууд юун дээрэhээ болоноб гэхэдэ, …колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, зоотех… түрүүшүүлэй дүй дүршэлые анхаралдаа абан… …урдынхяараа үбhэ тэжээлээ гамнаха гэhэн… …хандажа, октябрь hарые миинтэ алдаhан бай… …Тиин партиин райкомууд, аймгүйсэдкомууд, рес… …совхозуудай нэгэдэл болон трестнүүд энэ хү… …рие үдэр бүриингөө хиналтада абаагүй, ажахын …бэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдтэ шанга эрилтэ …гүй байшоо.

…байдалые мүнөө үедэ тэсэхын аргагүй. Рес… …манай гүрэндэ мяха тушааха жэлэй түсэб арай… гэжэ 72 процент дүүргэнхэй. Үлөөшэ хоёр hарада 171 мянга гаран центнер мал тушаагдаха ушар.

Энээнэй ехэнхинь үхэрнүүд байха бшуу. …ажахы бүхэн энэ жэлдэ, мүн январь …гүрэндэ худалдагдаха малаа орол… hайнаар шахан тарталуулха, бүхы …үхэл гарзагүйгөөр ондо оруулха, ашаг …дээшэлүүлхэ гэжэ оролдохо болоно.

…түрүүшүүлhээ, түрүү ажахынуудhаа жэшээ… намар, үбэлэй сагта үхэрнүүдые шахан тарга… …хүдэлмэрие найдамтай хүнүүдтэ даалгаха, ша… …дулаан байраар, хүсэд hайн тэжээлээр …эрилтэ табигдана. Шахалганда, түлжүүлгэдэ… мал hара бүхэндэ шэгнэгдэжэ, үхэршэдэй …түлөөhэн нэмэлтэ шэгнүүрэйнь зэргээр үгтэхэ…

…колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд …нүүдые шахан тарталуулха, залуу мал тордихо …нологи наринаар баримталха зэргэтэй. Шахамалнуу… тордигдохо малай шэгнүүр, гүрэндэ хэзээ тушааг… байhыень харалсажа, тэжээлэй зохид рацион табиг… байна. Түрүүшүүлэй дүршэл дээрэhээ абаад үзэхэдэ, …тодо, шахалганда hая табигдаhан малда үбhэ, …гурилтай эhээмэл hолоомон гэхэ мэтые горитой …даг жэшээтэй. Харин шахалгын дүүрэхэ тээшэ тэ… буйлуулагдаhан таряа талханай зүйл ехээр үгэдэг …тай. Тиимэhээ тордилгодо, шахалганда табигдаhан …шэгнүүрэйнгээ зэргээр бүлэг болон илгагдажа, ондо …рационоор эдеэлүүлэгдэхэ гээшэ. Эдэ бүхы мал …уhаар дуран соогоо хангагдаха, доронь хуурай …эр байха зэргэтэй.

…ахамалнуудай шэгнүүрэй нэмэсэ нэн түрүүн мал… …оролдолго, шадабарияа болохо байhаниинь элитэ. …мал малшад тэдэнэй хойноhоо hайнаар харууhалха, …ыень холижо, буйлуулжа, амтаруулжа, бүхы …тэй бодосуудаар хүсэлдүүлжэ үгэхэ байна. Мал… …дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, …дүн саг соонь согсолхо гээшэ ехэ удха шанартай. …колхоз, совхозуудай партийна организацинууд, пар… райкомууд болон аймгүйсэдкомууд, зооветеринар… …мэргэжэлтэд түрүү малшадай дүй дүршэлые бүгэдын …зари болгохо, үбэлэй hарануудта шахамал үхэрнүү… …шэгнүүрые сүүдхэдэ килограмм килограммаар нэ… …түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, …уялгаяа бэелүүлхэдэнь малшадта али болохоор …ха зорилготой.

БАТОЖАПОВ Цыдып-Доржо Нимаевич Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхоздо хэдэн жэлэй турша-соо кукурузашанаар хүдэлжэ байна.

Үнэн шударгы, эршэтэ габшагай ажалаараа тэрэ жэлhээ жэлдэ үндэр баян ургаса хуряажа, аймаг соогоо алдаршанхай. Энэньшье гайхалтай бэшэ, юундэб гэхэдэ, нүхэр Батожапов «полиин хатанай» баян ургаса абахын тула түхэреэн жэлдээ hайнаар хүдэлдэг, талмайгаа уhалдаг, минеральна үтэгжүүлгэ оруулдаг байха юм.

Суута кукурузашан энэ жэлдэшье яhала hайн ургаса хурлагаа. 102 гектар талмайн га бүриhөө дунда зэргээр — 123 центнер, тэрэ тоодо 47 гектарhаань 180 центнер кукурузын ногоон эшэ намаа хуряажа абаба. Тингэжэ аймагай кукурузашадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Цыдып-Доржо Нимаевич Батожапов илалта туйлан, чемпионой нэрэ солодо хүртэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ц. Н. Батожапов.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ЭЛЕКТРЫН ЭЛШЭ ХҮСЭН ГАМТАЙ

Электрын элшэ хүсэ гамнаха талаар республикын предприятинуудай дунда байгша оной гурбадахи кварталда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүн Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облпрофсоведэй Президиум hаяхан гаргаба.

Мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэн «Электромашина» заводто (директорынь И. И. Бурлов, главна электригынь В. П. Степура, профсоюзай заводской комитедэйнь түрүүлэгшэ И. И. Носиков) нэгэдэхи мүнгэн шан — 750 түхэриг барюулагдаха болобо.

Хоёрдохи hуури эзэлhэн прибор бүтээлгын заводто (директорынь И. С. Медведев, главна энергетигынь В. А. Котовщиков, профсоюзай заводской комитедэйнь түрүүлэгшэ Е. В. Продайвода) хоёрдохи мүнгэн шан — 750 түхэриг барюулагдаба.

Мүн «Теплоприбор», Тюмлюйн цементын заводуудай, Улаан Үдын локомотивна депогой коллективүүд электрын элшэ хүсэ гамнаха талаар амжалта туйлаа гээд республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

ЕХЭШЬЕ, ТАРГАНШЬЕ МЯХАН

Энэ табан жэлэй шинидхэхы, гурбадахи жэлые манай колхозой малшад муу бэшэ үрэ дүнтэйгөөр дүүргэжэ байна.

Агуу Октябриин 56-дахи жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, бүгэдэ арадай hайндэрэй урда тээхэнэ гүрэндэ мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргээ hэн. Мяханай комбинадта бүхыдөө 4650 центнер мяхан оруулагдаа.

Эхэ орондоо эрхим шанартай мяха ехээр үгэхын тула hүүлэй жэлнүүдтэ манай колхоз намар, үбэлэй үедэ үхэрнүүдые олоор шахан тарталуулха дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэдэг болонхой. Нёдондо үбhэ тэжээлэй тиимэ элбэг бэшэ байгаашье hаань, 500 гаран үхэр шахан тарталуулжа тушаагаа hэмди. Энээнhээ горитойхон ашаг олзошье абтаа.

Байгша ондошье баhал октябрь hарын ехээр 700 гаран үхэр илгаад, тэдэнээ хуу наhа наhаарнь, томо жэжээрнь гурбан ондоо бүлэг болгожо хубаагаад, шахажа захалаа hэмди. Үхэрнүүдэй бэеынь шэгнүүрэй зэргээр тэжээлыень тааруулан, бултыень уяад, тусхай рационоор эдеэлүүлжэ эхилээбди.

Жэшээнь, нэгэдэхи бүлэгтэ 234 үхэр харууhалагдана. Эдэ малые дүршэлтэй үхэршэн В. И. Мордвинцев харууhалдаг. Шахамал бүхэндэ үдэрэй 30 килограмм силос, 5 килограмм үйрүүлhэн талха таряанай зүйл, холимол тэжээл, 1 килограмм үбhэн — хамта 10,2 тэжээлэй единицын хэмжээнэй хоол үгтэнэ.

Энэ бүлэгтэ эгээл томо, жэлэй эсэс болотор гүрэндэ худалдагдаха үхэрнүүд шахагдана. Түрүүн шэгнэхэдэ эдэ мал тус тустаа 370—380 килограмм татаhан байна. Тэдэниие октябрь, ноябрь соо шахаад байхадамнай тус бүридөө 420—430 килограмм лаб болохо зэргэтэй. Шахамал үхэрнүүдэй байра соо үбhэ тэжээл зөөхэ, хубаажа үгэхэ, шэбхэ шабааhыень арилгаха оньhон түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой. Мал хуу байрадаа байгаад, бүлеэн уhа дуран соогоо ууна.

Тингэжэ колхоз энэ жэлэй дүүрэтэр түсэбhөө гадуур үшөө 1200 центнер эрхим шанартай мяха гүрэндөө худалдаха юм. hаяшаг шэгнэжэ үзэхэдэ, нүхэр Мордвинцевай харууhалдаг шахамалнууд октябрь hарада тус бүриингөө шэгнүүрые 1000 граммаар нэмээhэн байба. Зарим үхэр бүришье ехээр таргалаа.

Тэрэнэй удаадахи бүлэгтэ ерэхэ жэлэй эхеэр гүрэндэ худалдагдаха үхэр шахан тарталуулагдана. Эндэ 230 үхэрые баhал дүршэлтэй малшан Д. И. Усольцев харууhалдаг. Эдэ малай тэжээлэй рацион түрүүшын бүлэгэйхидэ адлирхуу. Эдэ үхэрнүүд үшөөл ноябрь, декабрь соо шахан тарталуулагдажа, тус тустаа 350—360 килограммhаа доошо бэшэ шэгнүүртэйгээр гүрэндэ худалдагдаха юм.

Гурбадахи бүлэгтэ эгээл бага шэгнүүртэй, тус тустаа 280 килограмм татадаг хашарагууд байлгагдана. Мал шахалгын бүхы болзор — циклэй дүүрэтэр байлгагдажа, гүйсэд рационоор эдеэлүүлэгдэхэ үхэрнүүд юм. Тэдэ мал И. И. Деминдо даалгагданхай.

Ондоогоор хэлэбэл, үбэлэй hарануудта үхэр мал олоор шахан тарталуулжа, шэгнүүр ехээр дарасатай мал бэлэдхэлэй пунктда тушааха болонобди. Үхэр бүхэн 350 килограммhаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр тушаагдажа, январь, февраль соо гүрэндэ 2000 центнер эрхим шанартай мяхан худалдагдаха байна. Тингэжэ ерэхэ жэлэй түрүүшын хахадай түсэб болзорhоо урид дүүргэгдэхэ болоно.

Үхэрнүүдые олоор шахан тарталуулжа, шэгнүүр ехэтэй болгоод худалдахада, гүрэндэшье, ажахыдашье ашаг үрэ ехэтэй байна. Жэшээнь, шахамал үхэр бүхэниие 360 килограммhаа доошо бэшэ шэгнүүртэй болгожо тушаахадамнай абтаhан мяханайнь центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 100 түхэригтэ болоно. Харин тэрэниие гүрэндэ худалдахадамнай центнерынь 170 түхэригтэ хүрэдэг юм. Тингэжэ колхоз малай шэгнүүрые ехээр нэмээhэн, тарган мяха худалдаhанай түлөө энэ жэлдэ энээнhээ 100 мянган сэбэр ашаг олзо абаа.

Ю. СЕДОВ.
Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой парткомой секретарь.

ШЭНЭ ТАСС-һОНИН

СОВЕТ-ЮГОСЛАВ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, СФРЮ-гэй Президент, Югославиин Коммунистнуудай Союзай Түрүүлэгшэ Иосип Броз Титын хоорондохи хөөрэлдөөнүүд ноябриин 13-да Киевтэ үргэлжэлүүлэгдээ.

Политическэ, худалдаа наймаанай-экономическа, научно-техническэ ба соёлой харилсаа холбооной hалбаринуудта хоёр талын харилсаанай гол шухала асуудалнууд хани халуун, үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байна. Уласхоорондын гол шухала асуудалнууд, эдэнэй дунда Европодо эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлтэтэй, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалтай холбоотой асуудалнууд мүн лэ зүбшэлэгдөө.

Совет талаhаа — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-hээ СФРЮ-дэ байдаг элшэн сайд В. И. Степанов;

югослав талаhаа — СКЮ-гэй Президиумэй Гүйсэдхэхэ бюрогой секретарь С. Доланц, Союзна Гүйсэдхэхэ Вечэй Түрүүлэгшын орлогшо, СФРЮ-гэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилдэг Союзна секретарь М. Минич, Сербиин СК-гай ЦК-гай Түрүүлэгшэ Т. Влашкалич, СФРЮ-hээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд М. Пешич хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаба.

(ТАСС).

НҮХЭР ИОСИП БРОЗ ТИТЫН СОВЕТСКЭ СОЮЗДА ЕРЭЭД БАЙҺАН ТУХАЙ

КИЕВ. (ТАСС). СФРЮ-гэй Президент, Югославиин Коммунистнуудай Союзай Түрүүлэгшэ Иосип Броз Тито КПСС-эй ЦК-гай уряалаар Советскэ Союзда ерээд байна.

Ноябриин 13-да нүхэд Иосип Броз Тито, Л. И. Брежнев болон тэдээнтэй хамта ябаhан хүнүүд Украинын ССР-эй Арадай ажахын түрүү дүй дүршэлэй выставкэдэ орожо хараба. Промышленность, хүдөө ажахы, эрдэм наука ба соёл культура хүгжөөлгэдэ республикын ажалшадай туйлааша амжалтанууд тухай хөөрэhэн зүйлнүүдтэй эндэ танилсаhан байна. Республикын промышленна продукци 100 шахуу орондо, эдэнэй дунда Югославида эльгээгдэдэг юм.

Энэ жэлдэ Украинын таряашад урдань туйлагдаагүй ехэ ургаса 47 миллионhоо үлүү тонно таряа хуряагаа. Шэнйисын таригдаhан 9 миллионhоо үлүү гектар талмайн га бүриhөө дунда зэргээр 31,9 центнер ургаса хуряагдаа гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий айлшадтаа хөөрэбэ.

Выставкэдэ табигдаhан зүйлнүүд совет арадуудай аха дүү бүлэ дотор республикын научно-техническэ дэбжэлтэ, түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис соёл культурын hайбаран хүгжэhэн тухай батаар элирхэйлэн гэршэлнэ.

«Эрдэм наука» гэhэн павильон айлшадай анхарал илангаяа ехээр татаба. УССР-эй Наукануудай академиин президент, Е. О. Патоной нэрэмжэтэ электро гагнууриин институдай директор, академик Б. Е. Патон республикынгаа эрдэмтэдэй, мэргэжэлтэдэй амжалтатайгаар шинидхэжэ байhан научно-техническэ гол зорилгонууд тухай хөөрэбэ. Бүхы ороной экономико хүгжөөлгэдэ шухала удха шанартай научна шэнжэлгэнүүдэй аша үрые тэрэ үндэрөөр сэгнээ.

Графидые хэмэл алмаз болгодог автомат-рободой хүдэлжэ байхыень энэ павильон соо хараhан байгаа. Иимэ хэмэл алмаз байгаалида абтадаг алмазhаа дутуугүй бүхэ юм. УССР-эй Наукануудай академиин туйлай бата бэхи материалнуудые гаргадаг институдта хэмэл алмаз манай орон дотор түрүүлэн абтаhан иимэ алмазые промышленна аргаар үйлэдбэрилэн абаха технологи зохёогдоhон байгаа.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Иосип Броз Тито химиин, туйлай бата бэхи материалнуудай, медицинын талаар эрдэмтэдэй хэжэ байhан шэнэ хүдэлмэринүүдтэй hонирхон танилсаба.

Выставкэдэ орожо хараhан хүндэтэ хүнүүдэй дэбтэртэ нүхэд Л. И. Брежнев, Иосип Броз Тито, Йованка Броз гараа табяа.

Энэ үдэртөө югослав, совет нүхэд хотын үзэсхэлэн hайхан газарнуудтай, шэнэ барилгануудтай танилсаhан байна.

Үдэшэлэн совет ба югослав партийна, гүрэнэй ажал ябуулагшад «Украина» гэжэ соёлой ордондо ерэжэ, Украинын ССР-эй искусствын уран бэлигтэнэй, уран hайханай бүлгэмүүдтэ хабаадагшадай концерт хараба.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Иосип Броз Титын зал руу ороходонь, сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа. Советскэ Союзай Коммунис партиин, совет болон югослав арадуудай улам бүри хүгжэжэ байhан хани барисаанай хүндэлэлдэ юрөөлэй үгэнүүд соностобо.

СФРЮ-гэй, СССР-эй, УССР-эй гүрэнэй тугууд зал соо надхуулагдаhан байгаа. Концертын эхилхын урда тээ СФРЮ-гэй, СССР-эй, УССР-эй Гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдөө.

Концерт ехэ амжалтатайгаар үнгэрhэн байна.

БҮХЭРОССИН ПЕДСОВЕТ

РОСТОВ-НА-ДОНУ. (ТАСС-ай корр.). РСФСР-эй Педагогикын бүлгэмэй Центральна Соведэй пленум ноябриин 13-да эндэ нээгдэбэ. РСФСР-эй хизаарнуудай, областьнуудай, автономито республикануудай арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд, эрдэмтэд, партийна, совет, комсомолой хүдэлмэрилэгшэд, республикын министерствэнүүдэй болон албан зургаануудай түлөөлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана.

Арадай гэгээрэлэй гол шухала асуудалнуудые, тоодорхойлон хэлэхэдэ, хүдөөгэй hургуулинуудай хүдэлмэриин байдал hайжаруулха, техническэ мэргэжэл олгохо hуралсалые хүгжөөхэ ба дээдэ hургуулинуудые hайжаруулха асуудалнуудые пленум хаража үзэхэ байна.

РСФСР-эй Педагогикын бүлгэмэй Центральна Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Педагогикын эрдэмэй академиин вице-президент А. Г. Хрипкова «СССР-эй арадай hуралсал ба юрэнхы эрдэмэй дунда hургуулинуудые, техническэ мэргэжэл олгодог hуралсалые, тусхай дунда ба дээдэ hургуулинуудые саашадань hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Верховно Соведэй тогтоолой үндэhөөр РСФСР-эй Педагогикын бүлгэмэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай элидхэл пленум дээрэ хэбэ.

…дай АССР-эй …овно Соведэй …диумэй Указ

НҮХЭР …Б. БАРДОНОВЫЕ …РЯАДАЙ АССР-эй …ХОВНО СОВЕДЭЙ …ПРЕЗИДИУМЭЙ …ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР …НАХА ТУХАЙ

…публикын партийна …зургаануудта үни …саг соо hайнаар хү… …тлөө түрэhөөр …гүйсэhэнтэйнь да… …дулан, КПСС-эй об… партийно-эмхидхэлэй …даагша нүхэр Бар… Александр Бадлаеви… Буряадай АССР-эй …но Соведэй Президи… Хүндэлэлэй грамотаар …

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй …иумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй …иумэй Секретарь …Б. ДУБРОВСКИЙ.

…ан-Үдэ, …дүүдэй байшан. …оной ноябриин 14.

ВЕНОК ТАБИБА

КИЕВ. (ТАСС). Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ баатарай үхэлөөр унаhан Совет Армиин сэрэгшэдэй хүндэлэлдэ Украинын ниислэл хотодохи Хэтын алдар солын парк соо гранит шулуугаар хүшөө бодхоогдонхой. СФРЮ-гэй Президент, Югославиин Коммунистнуудай Союзай Түрүүлэгшэ Иосип Броз Тито ноябриин 13-да эндэ ерэжэ, Мэдэгдээгүй солдадай хүүр дээрэ венок табиба.

Хэтын алдар солын галай дэргэдэ хүндэлэлэй харуул жагсаагдаhан, СФРЮ-гэй, СССР-эй, УССР-эй Гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдэhэн байгаа.

Нүхэр Иосип Броз Тито Хэтын алдар солын парк соо хүдөөлүүлэгдэhэн Советскэ Союзай Герой, Югославиин арадай баатар, авиациин генерал-майор А. Н. Витругэй хүүр дээрэ баглаа сэсэгүүдые табиба.

Югослав талаhаа — СКЮ-гэй Президиумэй Гүйсэдхэхэ бюрогой секретарь С. Доланц, Союзна Гүйсэдхэхэ Вечэй Түрүүлэгшын орлогшо, СФРЮ-гэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилдэг Союзна секретарь М. Минич, Сербиин СК-гай ЦК-гай Түрүүлэгшэ Т. Влашкалич, СФРЮ-hээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд М. Пешич;

совет талаhаа — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд — Украинын ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ И. С. Грушецкий, УССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Ляшко, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша К. В. Русаков, СССР-hээ СФРЮ-дэ байдаг элшэн сайд В. И. Степанов венок ба баглаа сэсэгүүдые табиха үедэ байлсаа.

Фашис дарлалта мүлжэлгэhөө арадуудые сүлөөрүүлхын түлөө ами наhаяа үгэhэн совет сэрэгшэдэй дурасхаалые югослав ба совет нүхэд минутын турша соо дуугай байлгаар ёhолон хүндэлбэ.

БЕЛОРУССИИН ССР-эй ПАРТИЙНО-АЖАХЫН ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААН

МИНСК (ТАСС). Арадай ажахын 1973 оной түсэб ба социалис уялгануудые Белоруссиин ССР-эй ажалшадай дүүргэлгын ябаса тухай асуудал, партиин XXIV съездын, КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1972 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые саашадань бэелүүлхэ зорилгонууд республикын партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь П. М. Машеров элидхэл хээ. Республикын фабрика, заводуудай ажалшад гүрэнэй түсэбүүдээ, уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Продукци худалдаха, гол шухала зүйлэй эд бараа, эдлэлэй хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилхэ арба hарын түсэб болзорhоонь урид — октябриин 26-да дүүргэгдэhэн байна. Промышленна үйлэдбэриин ургалта, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэхэдэ, 10,6 процентээр нэмэhэн байна. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд hайнаар ажаллаа.

Үйлэдбэриин арга нөөсэнүүдые элишэлхэ, ажал хэрэгтэнь дайралдажа байhан дутуу дундануудые усадхан зайсуулха тухай элидхэлшэ, мүн элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаhан партиин обкомуудай, горкомуудай секретарьнар, совет зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, промышленна ба хүдөө ажахын коллективүүдэй түлөөлэгшэд дэлгэрэнгыгээр хэлэhэн байна.

Сугларагшадаар халуунаар угтагдан, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ үгэ хэлэбэ. Түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй түсэбүүдые Белоруссиин ССР-эй ажалшадай амжалтатайгаар дүүргэлгын дүнгүүд тухай, 1974 ондо СССР-эй арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ зорилгонууд тухай, экономико хүгжөөлгын зарим асуудалнууд тухай тэрэ хэлээ.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай Улаан тугые А. Н. Косыгин республикын хүтэлбэрилэгшэдтэ барюулба. 1972—1973 онуудай үбэлжэлгын үедэ мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилжэ, ехээр бэлэдхэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр энэ шан Белоруссиин ССР-тэ олгогдоhон байна.

Суглаанда хабаадагшад республикынгаа бүхы ажалшадта хандаhан хандалга абахадаа, түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи, шинидхэхы жэлэй түсэбүүдые, социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхын, 1974 ондо бүри ехэ уялга-түсэбүүдые бэелүүлхэ үндэhэ hуури табихын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхыень уряалба.

ГАЗАР—МАРС ГЭҺЭН ЗАМААР

ЗАМБУУЛИНАЙ АЛАС ХОЛОҺОО ХОЛБОО ХЭХЭ ТҮБ. (ТАСС). Байгша оной июль, август hарануудта Марс тээшэ табигдаhан түбинүүд хоорондын дүрбэн автомат станциин ниидэлгэ үргэлжэлhөөр. Мүнөө үедэ «Марс-4», «Марс-5», «Марс-6», «Марс-7» станцинууд Газарhаа 50 миллион тухай километртэ холодоод, ниидэжэ ябана.

Программын үндэhөөр түбинүүд хоорондын замбуулиндахи зам шэнжэлэгдэнэ.

Даб дээрэ абтаhан баримтануудай ёhоор, бүхы дүрбэн автомат станци хараалагдаhан замаараа ниидэнэ. Станцинуудтахи приборнуудай тодхогдон табигдаhан тапалганууд соо температурань, дарасань нэгэ жэгдэ.

Абтаhан мэдээсэлнүүд залан жолоодолгын-тоолон тодорхойлолгын түбтэ, СССР-эй Наукануудай академиин институдуудта шэнжэлэгдэжэ байна.

КПСС-эй райкомуудhаа

мэдээсэнэ

ПАРТИЙНО-АЖАХЫН ЭДЭБХИТЭДЭЙ hУРАЛСАЛ

ХЭЖЭНГЭ. (Телефоноор абтаба) КПСС-эй райкомой, дэргэдэ эмхидхэгдэhэн аймагай партийно-ажахын эдэбхитэдэй hургуулиин түрүүшын хэшээл hая боложо үнгэрбэ. Энэ hургуулида 70 шахуу хүн hураха ёhотой юм.

Түрүүшын хэшээлдэ суглааргашадта «КПСС-эй XXIV съездын тодорхойлhон промышленностиин асуудалаар мүнөө үе сагтахи партиин экономическа политика тухай» лекци партиин райкомой секретарь В. И. Безруков уншаба. Аймсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо И. П. Перфильев аймагай хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ асуудалаар мэдээсэл хэhэн байна.

«СССР-эй уласхоорондын байдал тухай» КПСС-эй обкомой лектор Р. Б. Гармаев, «Дүтын зүүн зүгтэ Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлэй үйлэдэhэн хохидолые усадхаха талаар Советскэ Союзай ябуулжа байгаа тэмсэл тухай» «Знание» бүлгэмэй республиканска отделениин лектор А. И. Башухаев, «СССР-эй экономико хадаа хүгжэнги социалис обществын экономико мүн» гэhэн темээр Зүүн-Сибириин технологическа институдай кафедрые даагша, экономическа эрдэмэй доктор В. К. Дырхеев гэгшэд лекцинүүдые уншаа. Социалис оронуудай экономическа харилсаа холбоон тухай элидхэл КПСС-эй райкомой пропаганда ба агитациин таhагые даагша Б. Х. Жамбалов хэhэн байна.

Энэ hургуулиин хэшээл хоёр hара соо нэгэ дахин боложо байхаар тодорхойлогдобо.

Р. ЦЫМПИЛОВ,
КПСС-эй райкомой таhагые даагша.

ПАРТОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ТООСООН БА hУНГАЛТА

ШАНГА ШҮҮМЖЭЛЭЛ БОЛОО

Мухар-Шэбэрэй аймагай партийна организацинуудта тоосоото hунгалтын суглаанууд боложо үргэлжэлhөөр. hаяхан иимэ нэгэ суглаан «Авангард» совхоздо зарлагдаба.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые, түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлэй түсэб болон уялгануудые дүүргэхын түлөө совхозой хүдэлмэришэд хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлжэ байна. Таряашад, малшад болон бүхы хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй манлайда коммунистнууд ябана. Жэшээнь, Алташын-Адагай hүнэй фермын hаалишан, КПСС-эй райкомой гэшүүн Ц-Д. Г. Улзытуева, комбайнер Н. Ц. Цыбанов, үхэршэн С. Б. Будажапов, залуу мал шахалгын гүүртые даагша Н. Н. Кондратюков болон бусад олон коммунистнууд ажалай ульгэр жэшээ харуулна. Цырен-Дулма Улзытуева аймагай hаалишадай дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ хэдэн жэлэй туршада түрүүлэн ябана. Наймадахи табан жэлэй дүнгөөр тэрэ Октябриин Революциин орденоор, үнгэрэгшэ малай үбэлжэлгын юhэн hарын дүнгөөр Ленинэй орденоор шагнагдаа hэн.

Тоосоото үедэ коммунистнуудай суглаан КПСС-эй Уставаар хараалагдаhан болзорто зарлагдажа, тэндэ партийна организациин ажал ябуулгын шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэжэ байгаа. Ажалай журам бэхижүүлхэ, коллективэй дунда ябуулагдадаг эмхидхэлэй, политическэ болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайжаруулха, мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, үрэ схэтэй болгохо, мэргэжэлтэдэй, дунда шатын тушаалтай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалга, үүргыень дээшэлүүлхэ, таряан, малай ажалай продуктнуудые бүри ехээр абаха, бэлэдхэхэ, продукциин шанар hайжаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ гэхэ мэтэ асуудалнууд коммунистнуудай анхаралда хододоо байhаар.

Элидхэлшэ, элидхэл зүбшэлгэдэ хабаадаhан коммунистнуудай тэмдэглэhэнэй ёhоор, дирекциин, парткомой хүдэлмэридэхи олон дутагдалнууд элирбэ. Газар таряалангай ба мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха түсэб совхоз жэл бүри дүүргэнэгүй. Шиидхэхы гурбадахи жэлэй даабариин бэелүүлэгдэхэнь бэрхэтэй байдалда оронхой.

Партийна комитет, эхин организацинууд ниитын эмхинүүдэй хүдэлмэри hулаар хүтэлбэрилнэ, ажалай журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ харюусалгатай байhан үүргэеэ дээшэлүүлхын түлөө оролдоногүй. Тоосоото үе соо ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь, профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ гурба дахин hэлгэгдээ. Эдэ эмхинүүдэй хүдэлмэри тухай партийна суглаан дээрэ нэгэл дахин зүбшэгдэhэн байха юм. Хүдэлмэришэдэй дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри мүн лэ хангалтагүй байдалтай. Эндэhээ уламжалан ажалай журам эбдэхэ ушар али олон үзэгдэнэ. Дааhан хэрэгтээ харюусалгүйгөөр хандадаг хүнүүдтэй, ниитын, ажалай журам эбдэгшэдтэй, архи намнагшадтай эрид шанга тэмсэл ябуулагданагүй. Ханын газетын хүдэлмэри hулаар табигданхай.

Совхозой хоёрдохи отделени болохо Алташын-Адагта 80 гаран үрхэтэ айл бии гээшэ. Тосхоной хүн зоной дунда соёл гэгээрэлэй ямаршье хүдэлмэри hүүлэй үедэ ябуулагданагүй. Клубтань кинохоо бэшэ ямаршье хүдэлмэри эмхидхэгдэдэггүй байhаар. Библиотекариинь үбшэлэнхэй. Холын малшадта агитбригадын гэшүүдэй огто ошодоггүй байhаниинь гайхалтай.

Социалис мүрысөө саашадань улам hайжаруулха тухай асуудалаар КПСС-эй ЦК-гай абаhан тогтоол эндэ хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Уялга абтадаг, мүрысөөнэй гурим баталагдадаг гээшэ. Харин тэрэнэй дүүргэлтын дүн саг соогоо согсологдожо, олондо мэдээсэгдэдэггүй байhаниинь [illegible]дэ мэдээжэ.

Партийна документ[illegible] hэлгэлгэдэ бэлэдхэлэй[illegible] байха үедэ, мүн h[illegible] боложо байхадашье доторой хүдэлмэри hайжаруулха зорилго[illegible] тийна организацинууд[illegible]да табигданхай. Гэбэш[illegible] талаар эндэ боложо [illegible] хубилалта харагданаг[illegible] гэрхэдөө зарим ком[illegible]нууд ажалай журам [illegible] даалгагдаhан хэрэгт[illegible] рюусалгагүйгөөр ха[illegible] Тиимэшүүлдэ парт[illegible] зүгhөө шанга эрилтэ [illegible]данагүй гэжэ парти[illegible] шүүд А. А. Григорьев, [illegible] Цыбанов, Г. Д. Са[illegible] гэгшэд тэмдэглээ.

Б. ЖАМБА[illegible],
манай [illegible]

Табан жэлэй шиидхэхы оной туршада бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха гэhэн зорилго урдаа табиhан Улаан-Үдын локомотивна депогой хүдэлмэришэд хэлэhэн үгэдөө хүрэжэ байна. Эндэ Иван Тимофеевич Плетневые танихагүй, мэдэхэгүй хүн үсөөн юм. 1961 ондо Омскын түмэр замай инженернүүдэй институт дүүргээд, мүнөө эндэ дежурнаар хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: локомотивна депогой дежурна И. Т. Плетнев ажалдаа.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АНХАРАГТЫ: түрүү дүй дүршэл

ХАЛААН ХАХАД СОО...

Хурамхаанай леспромхозой модошон В. П. Парамоновой даадаг бригадын коллектив 1969 онhоо хойшо халаан хахад соо модо бэлэдхэжэ эхилhэн юм. Шэнэ арга хэрэглэhэнэй ашаар тус бригадын коллектив hарадаа 2800—3000 кубометр модо бэлэдхэжэ, «Забайкаллес» комбинадай модошоной анхарал татадаг болоо бэлэй. Зарим леспромхозуудай бага комплексно бригаданууд халаан хахад соо хүдэлөөд туршадаг hэн. Гэбэшье В. П. Парамоновой зэргэ модо бэлэдхэжэ ядахадаа хуушанайхяараал хүдэлхэ.

В. П. Парамоновой даадаг бригадын коллектив үнгэрhэн жэл соо 46 мянган кубометр модо бэлэдхэhэн байна. Тиигэхэдэ Баргажанай леспромхозой модошон Н. Т. Тормозовой даадаг бригадын модошод оройдоол 23 мянган кубометр модо бэлэдхэhэн юм. Халаан хахад соо модо бэлэдхэбэл, үндэр бүтээсэ туйлаха арга боломжын бии байhаниие энэ дээрэ дурдагдаhан баримта гэршэлнэ.

«Забайкаллес» комбинадай бага комплексно бригаданууд халаан хахад соо хүдэлөөд байбал, бага гаргашатайгаар ехэ модо бэлэдхэхэ аргатай болоно. Тиимэhээ В. П. Парамонов, В. С. Щукин гэгшэдэй бригадануудай дүршэл шадабаритай бэшэ леспромхозуудай модошодые танилсуулха гэжэ шиидэгдэhэн юм.

Байгша оной октябриин 24-дэ Хурамхаанай леспромхозой модошодой ажаhуудаг Майск hууринда республикымнай леспромхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мастернууд, бага комплексно бригадын бригадирнууд суглараба. Эдэнэр Хурамхаанай модошодой дүй дүршэлыень халан абаха гэhэн гол зорилготойгоор эндэ ерээ. Хурамхаанай леспромхозой главна инженер С. С. Солкин леспромхозойнгоо ажал хэрэг, саашадаа шиидхэхэ зорилго тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ.

Түрүү дүй дүршэлэй hуралсалда хабаадалсагшад удаань ой гарабад. Намарай ой соо трактор, машинануудай хүнхинэлдэхэ абяан таhарнагүй. Эндэ тэндэ модоной унахань элихэнээр дуулдана.

— Модошоднай графигhаа гээгдэхэгүй гэжэ оролдожол байна хэбэртэй,—гэжэ леспромхозой директор И. И. Рябчиков хөөрэhөөр бидэниие В. С. Щукинай хүдэлжэ байhан участогта дахуулжа асарбал даа. В. С. Щукин ехэл сүлөөгүй хүдэлжэ байна. Леспромхозуудай түлөөлэгшэд тэрээнтэй ехэ дулааханаар мэндэшэлэлсэнэ. Элдэб олон асуудалнуудые табина.

— Манай бригадада найман хүн тоологдоно. Нэгэдэхи халаанаа 8 час 30 минутаhаа эхилнэбди. Хоёрдохи халаанайхид 11.30 минутаhаа ажалаа эхилнэ. Тиигэжэ хоёр тракторнуудые миин байлгангүйгөөр хүдэлгэнэбди, — гэжэ Василий Степанович Щукин айлшадтаа хөөрэжэ, байгаа hэн. Эдэнэр модо отолходоо нарин зурууд болгон унагаана. Нарин зурууд болгон унагаагдаhан модо таллуулан шэрэхэдэ амаршье, түргэншье. Ногоон ургамал ехээр гэмтэдэггүй. Мүнөө В. С. Щукинай хүдэлhэн участок дээрэ ургажа байгаа залуу модоной 70—75 процент гэмтээгдэнгүй үлэдэг байха юм. Леспромхозуудай түлөөлэгшэд энэ түрүү бригадынхидай хүдэлжэ байхыень ехэл hонирхон хараа. Хүн бүхэнтэйнь танилсажа, хөөрэлдэнэ. hанал бодолоо хубаалдана.

—Эдэнэршни булта гидроклин хэрэглэнэл. Ехэл амараар модо унагаанал даа,—гэжэ Худанай леспромхозой бага комплексно бригадын бригадир Н. У. Митыпов хэлэхэ юм. Ушарынь хадаа Худанай леспромхозойхид гидроклин хэрэглэжэ үзөөд хаяhан юм.

Түрүү дүй дүршэлэй hуралсалда хабаадагшад В. С. Щукин, В. П. Парамонов гэгшэдэй даадаг бригадануудай хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөөд, ажал хэрэгтэйнь танилсаад байхадаа, тэдэниие ехэл hайшаажа, магтажа байгаа бэлэй.

—Эдэшни ажалаа эмхидхэжэ шададаг лэ зон байна. Халан абахаар юумэн яhала олон,—гэжэ Ардасаанай леспромхозой мастер В. А. Ситников хэлэнэ.

Үдэрэй 3 час. hуралсалда хабаадагшад леспромхозой клуб соо сугларжа, ажалаа үргэлжэлүүлбэ. «Забайкаллес» комбинадай главна инженер Л. Д. Шопхоев hуралсалда хабаадагшадай урда үгэ хэлээ.

—Модо бэлэдхэхэ хүдэлмэри онhожоруулха талаар hүүлэй сагта яhала ехэ юумэн хэгдээ, хэгдэжэшье байна. Гэбэшье, шэнэ онол арга үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэнгүйгөөр ехэ модо бэлэдхэхэнь бэрхэтэй. Хурамхаанай леспромхозой хүдэлмэришэдэй энэ үүсхэл бидэнэй анхарал татаhаар үнинэй. Тиимэhээл түрүү модошодой ажал хэрэгтэй танилсажа, дүй дүршэлыень халан абаха тухай хөөрэлдэхөөр эндэ суглараба гээшэбди, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.

— Бидэнэр жэлдээ 46 мянган кубометр модо бэлэдхэхын тула бүхы бригадаараа тэмсэнэбди. Халаан соогоо 180—185 кубометр модо бэлэдхэнэбди. Мүнөө 200 кубометр модо бэлэдхэдэг болохо гэhэн зорилго табинхайбди. Бидэнэр модо 100—150 метртэ таллуулан шэрэнэбди. Тиигэхэдэ зариман 200—300 метр холо таллуулан шэрэжэ, үнэтэ сагаа hалгадаг, ехэ түлишэ галдадаг байха юм. Манай бригадын гэшүүд бии байгаа арга боломжоёо, онhон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха гэжэ оролдоно. Энэ зорилгоёо бэелүүлжэ шадахашье,—гэжэ Хурамхаанай леспромхозой бага комплексно бригадын бригадир В. П. Парамоновой хэлэхыень зал соо hуугшад ехэ hонирхон шагнажа байгаа hэн.

—В. С. Щукин, В. П. Парамонов гэгшэдэй амжалтатай hайн хүдэлжэ байдаг тухай hонирхон дууладаг hэмди. Эдэнэй ажал хүдэлмэрие өөрынгөө нюдөөр харахад байхадаа ехэ урмашахаар байна даа. Энээн тушаа леспромхозойнгоо ажалша нүхэдтэ хөөрэхэб. Шэнэ бригада эмхидхэжэ, халаан хахад соо хүдэлдэг болохоб,—гэжэ Худанай леспромхозой бага комплексно бригадын бригадир Н. У. Митыпов мэдүүлбэ.

Баргажанай, Байгалай, Клюевскэ леспромхозуудай түлөөлэгшэд халаан хахад соо модо бэлэдхэдэг болохо хүсэлэнтэй байhанаа мүн лэ мэдүүлбэд.

Энэ hуралсалда гансашье «Забайкаллес» комбинадай модошод хабаадаhан бэшэ. Уралай, Сибириин, Эрхүүгэй леспромхозуудай түлөөлэгшэд байлсаба. Уралай леспромхозой ахалагша инженер Е. В. Корендасов Буряадай модошодой шэнэ онол арга тухай тэмдэглээ. Халаан хахад соо модо бэлэдхэжэ байhан В. П. Парамоновой үүсхэл ехэ hайшаамаар, манай Уралдашье хэрэглэжэ боломоор,—гэжэ мэдүүлбэ.

Түрүү дүй дүршэлэй hургуулиин хүдэлмэридэ КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь К. М. Продайвода хабаадалсаhан байна.

К. ЖАМЬЯНОВ.

САГ СООГОО ДҮҮРГЭГД[illegible]

Байгша оной сентябрь hарада Инзагата нютагта Зэдын аймагай үүлтэр hайжаруулгын нэгэдэлэй филиал нээгдэhэн юм. «Коммунизм» ба Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозуудай отарануудай эхэ хонид тус филиалhаа үрэжүүлэгдэхээр хараалагдаhан байгаа.

Нэн түрүүн филиалда Алтайн, Забайкалиин үүлтэрэй 54 хуса асарагдаhан байна. Үрэжүүлгын үедэ эндэ А. Самбуева, Л. Жалсанов, С. Норбоева гэгшэд ерэжэ хүдэлhэн юм. Хусануудhаа үрэ абажа, микроскопоор hайнаар шалгаад, тусхай машинаар үрэжүүлгын пунктнуудта тэдэнэр эльгээдэг байhан юм.

Тусхай машинануудай жолоошод Г. Данзанов, Е. Шмаков гэгшэд оролдосотой hайнаар хүдэлжэ, эхэ хонидой отарануудта саг [illegible] абаашадаг байгаа. [illegible] ёhотоор эмхидхэгдэжэ, [illegible] донойхиhоо холо урид[illegible]дэбэ.

Тус колхозуудай [illegible] рүү хонишод хахад [illegible] эхэ хонидоо үрэжүү[illegible]гээ. Тэдэнэй дунда [illegible]низм» колхозой хони[illegible] циалис Ажалай Герой [illegible] Цыремпилова, дүршэ[illegible] С. Б. Цыреторов, До[illegible]заровай нэрэмжэтэ к[illegible] М. Г. Сахияева, Р. Ш. [illegible] болон бусад оролсоно.

Дурсагдаhан отар[illegible] хонид хүсэ шадалаар h[illegible]жа, саг соогоо үрэжү[illegible] Үдэр бүри 40—60 [illegible] үрэжүүлэгдэдэг байгаа.

А. ЕЛИС[illegible],
аймагай га[illegible]
хүдэлмэри[illegible]

Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай Михаил[illegible] гэгшын даадаг бригадада 32 штукатур-шэрдэгшэ [illegible]нэ. Тэдэнэй дундаhаа 4-дэхи разрядай штукатур-ш[illegible]шэ, коммунис ажалай ударник Анна Михайловна Ч[illegible]кова ажал хүдэлмэридөө анхаралтайгаар хандажа, [illegible] хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой. Эн[illegible] хэр халаан бүриин даабари 140—130 процент д[illegible]нэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Анна Чистякова.

С. БАЛДУЕВАЙ фо[illegible]

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭМӨӨР

Хүн бүхэн хэжэ, бүтээжэ байhан ажалдаа үнэн сэдьхэлhээ хандажа, урдаа табиhан зорилгоёо нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула мүнөө оролдожо байнхан. Тиигэншьегүй яахаб. Түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэл дүүрэнтэжэ байна бшуу.

Түүхэтэ XXIV съездын шиидхэбэрие бодото дээрэнь бэелүүлжэ, арад зонойнгоо hуудал байдалые бүри баян дэлгэр болгохын түлөө хүдөөгэй ажалшан бүхэн шадабари, эрмэлзэлээ гаргажа, хэлэhэн үгэеэ бодото хэрэгээр гэршэлхэ гэжэ эрмэлзэнэ. Тэдэнэр «Мүнөөдэр үсэгэлдэрэйхиhөө, үглөөдэр мүнөөдэрэйхиhөө hайнаар ажаллаха» гэhэн уряа доро бүхы хэрэгээ зорюулан хүдэлжэ байна.

Энэ жэлдэ «Победа» колхоз гүрэндэ 7.000 центнер hү худалдаха түсэбтэй юм. Тэрэнээ үлүүлэн дүүргэхын тула ажахын гурбан фермын hаалишад, малшад үнгэрэгшэ үедэ ехэхэн оролдолго гаргаа. Тиигэжэ үнгэрэгшэ hарын хори гаранай байдалаар тус колхоз бэлэдхэлэй пунктда 6.683 центнер hү тушаажа, жэлэйнгээ түсэб 95,4 процент болгоо. Гүрэндэ hү худалдаха жэлэйнгээ түсэб эндэхи hаалишад ноябриин тэнгээр дүүргэхээр хараална.

Колхозой hү hаалиин фермэнүүд соохоо Субаряагай фермын коллектив онсо шалгарна. Энэ ажалша бэрхэ коллектив тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгэмөөр.

Колхозой түб Эгэтын-Адагhаа арба гаран модоной зайда энэ фермэ оршодог. Эндэ 13 малшад ажаллана. Залуу коммунист Надмит Балданова фермые даагшаар хоёрдохи жэлээ ажаллаха зуураа горитойхон хүдэлмэри ябуулжа шадаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Фермые даагшатай уулзажа, hаалишадай ажалаар hонирхоходомнай тэрэ иигэжэ хөөрэбэ:

— Аймагаймнай hаалишад үбэлжэлгын хаhада ехэ hү hаажа абахын түлөө тэмсэхэ тухайгаа республикынгаа малшадта мэдүүлhэн байна. Ажахымнай түрүү hаалишан Хандажап Митыповна Митыпова энэ хугасаада үнеэн бүриhөө 1.600 килограммhаа доошо бэшэ hү hаажа абаха тухайгаа суг хүдэлдэг нүхэдтөө хэлэбэ. Энэ нүхэрнай үнгэрэгшэ үбэлжэлгын туршада эрхим hайн үрэ дүн туйлажа, малшадай дунда дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ онсо шалгарhанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор hаяхан шагнагдаа. Ажахымнай Хангирай hүнэй фермын коллектив үбэлжэлгын юhэн hарада үнеэн бүриhөө 1.500 килограмм hү hаажа абаха социалис уялгатай. Мүрысэгшэ фермынгээ гаргаhан hайн hайхан үүсхэлые бүрин дэмжээд, энэ хугасаада үнеэн бүриhөө тэды шэнээн hү hааха гэжэ бидэ шиидэнхэйбди. Хараалhан түсэбөө, абаhан социалис уялгаяа дүүргэхэ арга боломжо манда гүйсэд бии. Байгша ондо үбhэ тэжээл урдынхиhаа ехээр бэлэдхэжэ абаабди. Фермэдэмнай тэжээл буйлуулдаг цех hайнаар хүдэлгэгдэнэ. Сагаан hолоомоёо жэжэ болотор хэршээд, ууралаар дэбтээжэ, талха таряанай зүйлтэй холижо, үнеэдтээ эдюулнэбди.

Абаhан социалис уялгаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула Субаряагай hаалишад түрүүшын үдэрhөө ажалаа эмхи гуримтай ябуулна. Тус коллектив IV кварталай туршада 520 центнер hү бэлэдхэлэй пунктда ябуулхаар хараална. Сүүдхын туршада 500 гаран килограмм hүн тушаагдана.

— hаалишан нэрэдээ хүрэмөөр ажаллаха арга боломжо манда бии. Хэлэhэн үгэеэ хэрэгээр батадхахын тула оролдохо гээшэ манай уялга болоно гээшэ. Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ туйлаhан амжалтынгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай ордендо хүртэхэ аза талаантай байбаб. Гүрэн түрынгөө үндэр шагналда хүртөөд, ажаллажа байхадаа саашадаа бүри оролдохоб. Үнгэрhэн юhэн hарын туршада үнеэн бүриhөө 1932 килограмм hү hаажа абааб. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 400 килограмм hү hаахаар хараалнаб. — гэжэ түрүү hаалишан Хандажап Митыповна мантай хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ hэн.

Үнеэдэй hү шэмые эрид дээшэлүүлжэ шадабал, сагаан эдеэн ехээр абтаха гэжэ hаалишан бүхэн мэдэрнэ. Тиимэhээ үбэлэй hарануудта харууhалжа байhан үнеэн бүхэнөө зооветмэргэжэлтэдэй табиhан рационой ёhоор эдеэлүүлжэ, энэ хугасаада hү hаалияа дээшэлүүлжэ, хараалhанаа бодото дээрэнь дүүргэхэ арга боломжо эндэхи hаалишадта гүйсэд бии. Тэдэнэр хэлэhэн үгэдөө хүрэхын тула оролдожо байна.

Д. ХУБИТУЕВ,
манай тусхай корр.
Яруунын аймаг.

АЖАЛАЙ ГАБЬЯА

Валентина Гончиковна Романова Сэлэнгын совхоздо хонишоноор хүдэлхэдөө, хэдэн жэлэй туршада ажахын түрүү малшадай зэргэдэ ябана. Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ дэлгэрhэн малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, ажалай ехэхэн амжалта туйлаа. 100 эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абаха уялгатай байhан hаа, 120 хурьга абаа. Абаhан хурьгадаа нэгэшье толгой гарзалуулангүй, бултыень hайнаар түлжүүлжэ шадаа. Хурьгадаа эхэhээнь hалгааха үедэ толгой бүриень 23,4 килограмм шэгнүүртэй болгожо, социалис уялгаяа дүүргэhэн байна.

Үбэлжэлгын үедэ малшадай дунда дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ ажалай ехэ амжалта туйлаhанайнгаа түлөө Валентина Гончиковна Романова гүрэн түрын дээдэ шагнал хайрада—Ленинэй ордендо хүртэбэ.

Энэ намартаа отарынгаа эхэ хонидые гүрэндэ тушаажа, түрүүшынхиеэ түрэхэ түлгэ хонидые абаhан байна. Отарын хонишод энэ жэлэй үбэлжэлгэдэ эртэнhээ эхилжэ, hайнаар бэлдээ. Хонидойнь дал, хашаа хорёо саг соогоо заhабарилагдаа. Тэдэнэр ерэхэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриhөө 105 хурьга абажа, бүрин бүтэн түлжүүлхэ зорилго урдаа табяад, шударгы hайнаар хүдэлжэ байна. Тиихэдэ хонин бүриhөө 3.5 килограммhаа бага бэшэ нооho хайшалхаар шиидэнхэй.

В. Г. Романовагай отарын хонишод бүхы эхэ хонидоо искусственна аргаар саг соонь үрэжүүлжэ дүүргэhэн байна. Хонидынь хүсэ шадалаар hайн. Мүнөө ороохо таряанай хуряагдаhан поли дээрэ хонидоо адуулна.

— Гүрэн түрэмнай минии ажалые иимэ үндэрөөр сэгнэхэ юм гэжэ hанаагүйб. Ленинэй орден зүүгээд ябахадаа, баясаха, хүхихэ юумэн олон байна. Арад зонойнгоо, гүрэн түрынгөө ехэ этигэл найдабарие харюулхын түлөө бүхы шадалаараа оролдожо, үшөө hайнаар хүдэлхэ зорилготойб,—гэжэ Ленинэй орденой кавалер Валентина Гончиковна Романова хөөрэнэ.

Орденто хонишоной үт[illegible] найдаад, саашанхи аж[illegible]дань ехэ амжалта, ажаб[illegible]далдань зол жаргал хүсэ[illegible]

М. ОЧИРОВ.
Сэлэнгын аймаг.

ҮНДЭР ШАНДА ХҮРТЭГШЭ

НЮТАГТАА ХҮНДЭТЭЙ

hарьдаг шадарай сагай уларил тон тогтуурингүй юм: наран гаража игаажа байтараа, хүбэнэг үүлэн хөөрэжэ, урагша хойшоо худхаран ябажа эхилбэл, намартаа хүлеэгдээгүй эртын саhан орошохо. Энэ жэл октябриин хорёодоор бүлай ехэ саhан орожо, хагдалай ногоо даража, малай бэлшээри үгы хээ. Гэбэшье дүршэл ехэтэй малшад арга хургаяа оложо, үдхэн хагдатай үндэр хада уулаар, бургааhа харганаа соогуур малаа бэлшээжэ, үл залгуулhан юм.

Санага тосхоной зүүн тээ табан модоной газарта оршодог Булагта хальмаг үүлтэрэй хоёр зуун наян нэгэн толгой мал Охинова Цырендулма Бадмаевна харууhалдаг. Энэ хүн арбан дүрбэн наhанhаа малшан болоhон намтартай. 1943 оной намар, дайнай түлэг ябажа байха үедэ Улаан-Шулуун гэжэ газарта hаалишанаар хүдэлжэ эхилhэн юм. Тэрэ гэhэнhээ хойшо мал hаажа, адуулжа, hарлагуудыешье шобторхо саг тохёолдоhон, гунжадыешье түрүүлжэ үзэhэн аад даа. Цырендулмын эгээл hайн шэнжэ гэхэдэ, ажалдаа оролдосотой, hанаагаа зободог, хэhэн хэрэгтээ үнэн сэхээр хандадаг. Орбоодон жалгын захаар жэрыhэн шэнэhэнэй орой наранай түрүүшын элшын дайрахатай хамта малаа хорёоhоо гаргажа, Номто-Голой улаан бургааhатай шугын үдхэн хагдан соо адуулдаг зантай. Үе-үе адуулдаг зантай. Үе-үе болоод лэ, улаан пулаадтай эхэнэр заахан хээр мориндоо мордоод, «hаашhээш» гэжэ ябахань харагдаха.

Мүнөө жэлдэ нютагай арбан класс дүүргэhэн Галя Шагдурова, Цырендулмын нүхэр Петр Жамсуевич Цыренов тэрэ гүүртэ дээрэ ажаллана. Петр Жамсуевич үнгэрhэн зундаа үбhэ хуряалгын звено толгойлжо, Булагта, Ехэ-Нуур шадар үбhэ сабшажа, малдаа хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлдэhэн юм. Петр эртэ намартаа үбэлжэлгэдөө бэлдэжэрхидэг, дал дамхуугаа, хашаа хүреэгээ газарай хүрэхэhөө урда заhажа, барижа абадаг. Дулаан байратай мал үбэлжэлгэ hайнаар тэсэжэ гарадаг гэжэ малшан бүхэн мэдэнэ ха юм.

Гүүртэ дээрэ Яруунаhаа асарhан зуун хорёод хальмаг гунжад болон нютагай хальмаг үүлтэрэй жара гаран үнеэд туғаллаа. Мүнөө 101 тугалтай, буруутай болонхой. Тэдэнь тобир тарганууд, үhэ зүhэниинь ялагаража харагдана. Энэнь hайн ажалай гэршэ мүн.

Цырендулма малайнгаа абари зан, аяг аашые hайн мэдэхэ хүн. Тиимэhээ хальмаг мал манай эндэхи хүйтэн газарта ехэ тааража юм гэжэ малшан онсо тэмдэглэнэ. Хальмаг үүлтэрэй мал хурса туруутай hарлаг шэнги, мүльhэ тоохогүй, үндэр хада уулаар ябаха, модон соогуур бэлшэхэ дуратай юм гэжэ малшан хөөрэнэ. Малшанай ажабайдалаар hонирхожо байхадаа, Цырендулмада асуудал табибаб.

— Ямар hонирхолтой ушарал hананабта?

— Олон лаб даа. Бултыень hанаха аалши?.. Харин энэ хабартаа... — гээд, үгэеэ таhалдуулба.

— Юун энэ хабартаа?

— Тээ тэрэ бэеэ долёожо байhан хүрин гунжан туғаллаха гээд, туғалайнгаа хоёр хүл гаргаад ябуултаа. Тиихэдэнь адуун шэнги ургалжа барияад, туғалыень hуга татажа гаргаhамнай, бодоод модо руу гүйшөө бэлэй, — гээд Цырендулма энеэнэ.

Цырендулма Бадмаевнагай гүүртэ зундаа Хүhан-Бэлшэр гэжэ газарта байдаг. Хүhан-Бэлшэрэй эхеэр, Оорсог-Толгой гэхэ мэтын үдхэн ногоотон, шэмэтэй ая ургадаг уулануудаар малаа адуулжа, зундаа малдаа хүсэ hайнаар абхуулдаг. Тэрэ хүсыень гээлгэхэгүй гэжэ намартаа холын hайн бэлшээритэй газарта үдэшэ орой болотор бэлшээдэг. Цырендулма хаана, хэзээ, яажа малаа адуулхаяа hайн мэдэдэг. Үүлэтэй, хабхар hалхитай үдэр болоо hаань, уулын энгэр наруули газарта гү, али хотогор нэмэри газарта харюулха. Наратай дулаан үдэр тэгшэ сагаан талада адуулха юм гэжэ малшан хөөрэнэ. Эдэ бүгэдые малшан нэгэ үдэрөөр ойлгоо бэшэ, харин гушаад жэлэй турша соо ажаглаhан, суглуулhан дүршэлынь юм.

Цырендулма найман үхибүүдэй эгээ эгэшэнь hэн. Харин мүнөө өөрөө юhэн үхибүүдэй эжы болонхой. Эгээ ехэ басаганиинь — Мария Улаан-Үдэ хотодо оёдолшоноор дүрбэдэхи жэлээ хүдэлнэ. Тэрэнэй удаадахи Коля Совет Армида алба хэнэ, харин Валя басаганиинь Закаменск хотодо наймаанай курсада hурана. Нүгөө зургааниинь нютагай hургуулида hурана.

Ажал хүдэлмэридөө оролдолго гаргажа, олон жэл соо [illegible] далhэнэйнгөө түлөө Цыр[illegible]дулма Бадмаевна «Хүндэл[illegible] Тэмдэг» орденоор шагнагд[illegible]

Үбэлжэлгэ hайн үнгэр[illegible]нэйнгөө түлөө ВДНХ-hаа «[illegible]ва» гэжэ часы, дурамбай [illegible]лэг абаа. Зунай үедэ ма[illegible] hайнаар таргалуулhана[illegible] түлөө КПСС-эй Буряадай [illegible]комой, Министрнүүдэй Со[illegible]дэй болон облпрофсоведэй [illegible]hөө мүнгэн шан—80 түх[illegible] тэрээндэ барюулагдаба.

Цырендулма эдэ бүгэд[illegible] абахадаа, нэн түрүүн Ком[illegible]нис партидаа, Совет орон[illegible] сэдьхэлэй баяр хүргэнэ.

А. ДОНОЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

[С]ССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ

[СС]Р-эй Верховно Сове-[т]ой Союзай Соведэй ба На-[ционал]ьностьнуудай Сове-[дүүдэй тран]спорт болон хэлхеэ [холбо]оной талаар саг үргэл-[жэлэгшэ] комиссинуудай нояб-[рийн] 13-да болоhон хамтын [засед]ани дээрэ орон дотор [телеф]оной холбоо хүгжөө-[хэ тал]аар табан жэлэй тү-[сэбэй] даабаринуудай дүүр-[гэгдэ]жэ ябаса тухай асуудал [хэлсэг]дэбэ. Депутадууд хэ-[лэhэ]эн союзна болон авто-[номно] республиканuудта, [облас]тьнуудта телефоной [...] холбооной ямараар [...]дапантай танилсажа, [...]ы тобшолол хэhэн [...].

[Тү]сэбтэ табан жэлэй үн-[гэрhэ]н сагай үедэ орон до-[торой] телефоной холбоо [хүгжөө]лхэ түсэбтэ даалгаба-[ри] дүүргэгдээ, гэжэ [...] Г. А. Бергичевский [мэдүүлэ]бэ. Ажахы дотороо [телеф]оной холбоотой кол-[хоз, с]овхозууд олон болоо. [Тиигэ]хэ зуура, энэ шухала [хэрэг]тэ зарим газарта [...] анхарал хандуулаг-[дана]гүй, зарим ушарта те-[лефон]ой холбоо хүгжөөхэ [...] боломжонууд хүсэдөөр [хэрэглэ]гдэнэгүй.

[Жэ]шээнь, Московско об-[ластиин] Железнодорожно [...] АТС үшөө 1968 он-[до] ашаглалгада оруулагдаа [...]. Теэд энэ жэлэй эхиндэ [...] станциин хүсэнэй гур-банай хоёр хубинь лэ ашаглагдажа байгаа. Душанбе хотодо 1970 ондо 6000 номер ашаглалгада ороо hэн, теэд 1972 оной эсэстэ оройдоол 3000 номерынь хэрэглэгдэдэг байгаа. Иимэ ушар Тульска областьдо, Хабаровскда, Челябинскда, мүн бусад олон городуудта үзэгдэнэ. Олон ушарта шэнэ байрануудые барихадаа, телефон оруулха хүдэлмэри дүүргэгдэнэгүй. Энэ талаар нютагай хэлхеэ холбооной органууд хүсэл оролдолгоёо ёhотоор гарганагүй.

Гэхэ зуура, городууд болон хүдөө тосхонуудта, телефоной холбоон үшөөл дуталдаhаар. Телефон гэртээ табюулха гэhэн олон мянган хүн зоной гүйлта дүүргэгдэнэгүй.

Квартирын телефонуудай дутамаг газарта телефон-автомадууд ехэ удха шанартай байгаа. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада тиимэ телефонуудай тоо олошороо. Зүгөөр автомадуудые хубаарилан табиха ябадал бодомжогүй, заримдаа хүн зон олонтой газарта автомадууд оройдоо табигдадаггүй. Шалгажа үзэхэдэ, олон городуудта автомат-телефонуудай 30—60 процентнь хүдэлдэггүй байба.

Комиссинуудай заседани дээрэ хүдөөдэ телефоной холбоо хүгжөөхэ асуудалда онсо анхарал хандуулагдаа. Союзна республиканuудта хүдөөгэй телефоной холбоое хүгжөөхэ хэрэгые СССР-эй хэлхеэ холбооной министерство hулаар хүтэлбэрилнэ гэжэ депутадууд шүүмжэлээ.

Заседани дээрэ СССР-эй хэлхеэ холбооной министрэй орлогшо И. С. Равич, мүн бусад министерствэнүүдэй түлөөлэгшэд үгэ хэлээ.

Зүбшэн хэлсэhэн асуудалаараа депутадууд тогтоол баталан абаа. Дурсагдаhан дутагдалнуудые усадхаха талаар, арадай ажахые, хүн зониие телефоноор бүри hайнаар хангадаг болохо талаар тодорхой дурадхалнуудые депутадууд хараалаа.

Комиссинуудай хамтын заседанида СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй түрүүгэгшэ **Я. С. Насриддинова**, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **М. П. Георгадзе** хабаадаа.

(ТАСС).

ОРДЕНТО ХОНИШОН

Аркадий Шабсанович Нимаев — Хилганын колхозой **түрүү хонишон мүн. Мүнөө 560 эхэ хони** харууhална. Бултыень hайнаар үрэжүүлээд, **үбэлжэлгэдэ бэлдэлгэ дүүргэжэ** байна. Ерэхэ хабар хурьга олоор абаха гэжэ зоригжонхой. Теэд абаха ч хашье байха.

Юундэб гэхэдэ, энэ нүхэрнай жэлhээ жэлдэ амжалта туйладаг юм. Үнгэрэгшэ табан жэлэй жэл бүри нэгэтэшье 100 хонин бүриhөө 100-hаа доошо хурьга абаагүй юм. Үнгэрэгшэ хабар 104 хурьга абажа, бултыень түлжүүлээ. Хурьгадые эхэhээнь hалгаахада, толгой бүринь дунда зэргээр 23 килограмм шэгнүүртэй байгаа. Хонин бүриhөө 4,450 килограмм ноохо хайшалаа. Эдэ бүгэдэ үнэн сэхэ ажалай ба оролдолгын хүсэн ааб даа.

Һаяхан нүхэр Нимаевай үбсүүндэ Ажалай Улаан Тугай орден яларба. Малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илажа гараhанай түлөө энэ шагналда хүртөө.

ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ БЭЛДЭЛГЭ ЗҮБШЭБЭ

Һаяхан үнгэрэгдэhэн Үүрэг-Шитханай сомсоведэй сесси дээрэ Баргажанай совхоз малай үбэлжэлгэдэ хэр зэргээр бэлдэнэб гэhэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Ажахын главна зоотехник Л. Г. Елшин элидхэл хээ.

Үгэ хэлэhэн депутадууд ба уряалаар ерэhэн тушаалта нюурнууд бии байhан дутуу дунданuудые онсолон тэмдэглээд, совхозой хүтэлбэрилэгшэд ба мэргэжэлтэдые шангаар шүүмжэлhэн байна. Бии байhан дутагдалнуудые hаяын сагта усадхаха талаар тодорхой тогтоол сесси нэгэн дуутаар батaлан абаа. Энээн сооно малай фермэнүүдэй бүридхэл hаяын сагаар дүүргэхэ, тэжээлэй цехүүдые дүүрэн хүсэндэнь хүдэлгэдэг болгохо тухай тэмдэглэгдэнэ.

БАРГАЖАНАЙ АЙМАГТА

ТҮРҮҮ ОТДЕЛЕНИ

Аймагай хэлхеэ холбооной отделенинүүдэй дунда Хилганын отделени түрүү hуури эзэлнэ. Тэрээндэ «Коммунис ажалай коллектив» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдонхой. Ушар юуб гэбэл, эндэхид ажалшадые hайнаар хангадаг, түсэбөө үлүүлэн дүүргэдэг.

Амжалтын үндэлэн гурбан эхэнэрэй эбтэй зэтэй ажал ба баян дүй дүршэл болоно. Хэлхеэ холбооной техникум дүүргэhэн Цыпилма, Хорганова эндэ табадахи жэлээ начальнигаар ажаллана. Хилганын почтальон Дулма Батуева 13 жэлдэ, Бороголой почтальон Сырсыма Гармаева 3-дахи жэлээ энэ ажалда хүдэлнэ. Тэдэнэр үнэн сэхээр үүргэеэ дүүргэдэг дээрэhээ зоной дунда хүндэтэй болоhон байна.

ЭЭЛЖЭЭТЭ ХЭШЭЭЛ

Һаяхан аймагай культурын байшангай ехэ зал соо элүүр энхын арадай университедэй ээлжээтэ хэшээл үнгэргэгдэбэ.

Санаториин главна врач Л. И. Егорова «Уушханай рак» гэhэн темээр лекци уншаа. Һүүлдэнь тусхай киножурналнууд суглараагшадта харуулагдаhан байна.

Н. ГАЛДАНОВ.

Республикын засагай дээдын зургаануудта

ХИНАЛТА ХЭРЭГТЭЙ

Гол мүрэнүүдэй hаба ба Байгал далайн эрье шадар хаягдаhан модо сэбэрлэхэ талаар 1971 оной сентябриин 29-дэ абтаhан КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Совсдэй тогтоолой хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байhан тухай асуудал Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет hаяхан хаража үзэбэ. «Забайкаллес» комбинадай предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд тэрэ тогтоол соо хараалагдаhан хэмжэнүүдые дүүргэхэ талаар нилээд юумэ хээ гэжэ тэмдэглэбэ.

Гэхэтэй хамта 1971 оной сентябриин 29-нэй тогтоолоор хараалагдаhан хэмжээнүүд саг соогоо дүүргэгдэнэгүй, гол мүрэнүүдэй эрье сэбэрлэхэ болзор сахигданагүй, хэгдэhэн хүдэлмэриин шанар муу байhаар гэжэ тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ. Табан жэлэй үнгэрhэн 2 жэл 10 hара соо гол мүрэнүүдэй, Байгалай эрье шадарай 1.253 километрэй модон гүйсэд сэбэрлэгдэхэ ёhотой байhан hаа, энэ жэлэй октябриин 20-до 1.041,5 километрэй модон сэбэрлэгдээд байна. Тэрэнэй оройдоол 700 километрыень Гүрэнэй комисси тушаажа абаа.

«Забайкаллес» комбинадай зарим предприятинууд, тусхайлан хэлэбэл, Итанциин, Клюевскэ, Байгалай леспромхозуудай, Байгалай модоной баазын коллективүүд гол мүрэнүүд соохи, Байгалай эрье шадархи модо сэбэрлэхэ талаар биратай ажал хээгүй байна. Илангаяа Сэлэнгэ мүрэн, Баргажан ба Итанца голнууд, тэдэнэй hалаанууд соо хаягдаhан модод удаанаар сэбэрлэгдэнэ. Үдэ гол соохи модо сэбэрлэхэ талаар абтаhан тогтоол Үдын модо урадхуулгын конторын хүтэлбэрилэгшэд дүүргээгүй.

Гол мүрэнүүдэй, Байгалай эрье шадархи модо сэбэрлэхэ хүдэлмэриин шанар хангалтагүй гээд тогтоол соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Анаа гол соохи модо Хориин леспромхоз сэбэрлэhэн байгаа. Теэд хэhэн хүдэлмэриинь шанар муутай байhан дээрэhээ тэрэниинь Гүрэнэй комисси тушаажа абаагүй.

КПСС-эй обкомой, республикын правительствын 1971 оной сентябриин 29-дэ абтаhан тогтоол бэелүүлхэ талаар «Забайкаллес» комбинадай начальник нүхэр Кораблёв А. К. ёhото хэмжээ абаагүй гээд Министрнүүдэй Совeдэй тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ. Дурсагдаhан асуудалаар элирүүлэгдэhэн дутагдалнуудые дары усадхаха талаар комбинадай хүтэлбэрилэгшэд нэмэлтэ хэмжээ абаха зэргэтэй гээд заагдана. Тиигэхэ зуураа гол мүрэнүүдэй, Байгалай эрье сэбэрлэхэ хүдэлмэриин шанар эрид hайжаруулха, тогтоолоор хараалагдаhан бүхы хүдэлмэри саг болзортонь дүүргэхэ болон бусад асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаа.

Гол мүрэнүүдэй, Байгал далайн эрье шадархи модонуудые сэбэрлэхэ талаар хараалагдаhан бүхы хүдэлмэри нарин нягтаар хинан шалгажа байхыень Баргажанай, Кабанскын, Прибайкалиин, Хурамхаанай, Хэжэнгын, Хориин, Загарайн аймагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ дурадхагдаба.

АЖАҺУУДАЛАЙ ЭРИЛТЭДЭ—ГОЛ АНХАРАЛ

Соведүүдэй хүдэлмэри

Ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй сесси hаяхан Хэжэнгэ тосхондо болоо. «Аймагай хүн зоной коммунальна, ажаhуудалай эрилтэ хангалгые саашадань hайжаруулха тухай» асуудалаар элидхэлые аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Тугдумов хэhэн байна.

Аймаг соо хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангалга жэлhээ жэлдэ hайжарна гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Гэр байранууд олоор баригдана. Ажаhуудалда электрын элшэ хүсэ хэрэглэлгэ саг үргэлжэ дээшэлнэ. Аймагай хүн зон ажаhуудалай эрилтэ хангадаг комбинадhаа, мүн тэрэнэй филиалнуудhаа 15 зүйлэй туhаламжа абана. Һүүлэй табан жэлэй турша соо ажаhуудалай эрилтэ хангалга таба дахинhаа үлүүгээр дээшэлhэн байна. Үнгэрэгшэ 1972 оной туршада аймагай хүн бүхэндэ 8 түхэриг 48 мүнгэнэй сэнтэй элдэб зүйлэй эрилтэ хангагдаа гэжэ элидхэлшэ жэшээ болгон харуулаа. Энэнь ехэ гү, али бага гү?

Эдэ тоо баримтанууд дээрэhээ харахада хүн зоной эрилтэ үшөөл хүсэд hайнаар хангагданагүй гэжэ элидхэлшэ, мүн гэ хэлэhэн депутадууд тэмдэглэhэн байна. Хүн зоной ажаhуудалай эрилтын 85.5 процентнь ажаhуудалай эрилтэ хангадаг аймагай комбинадта, бэшэ бусадынь колхоз, совхозуудай, леспромхозуудай багахан предприятинуудта тудалдана.

Хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангадаг аймагай комбинат энэ жэлэй туршада түсэбтэ даалгабаринуудаа дүүргэнэгүй. Энэ предприятиин коллектив байгша онhоо гурбан кварталай даабарие оройдоол 78 процент дүүргэжэ, 4,6 мянган түхэригэй гарза хохиролдо ороhон байна. Тус комбинат хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангалгын хэмжээе үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал 13 процентээр доошолуулаа.

Энээнэй гол шалтагааниинь гэхэдэ, ажаhуудалай эрилтэ хангадаг предприятинууд үсөөн байна. Колхоз, совхозуудай олохон отделенинүүдтэ, hуурин газарнуудта, малай, фермэ, отарануудта тушаан абалгын пунктнууд үгы байhаар. Энээнhээ боложо хүн зон элдэб захил хэхэ аргагүйдэнэ.

Аймагай ажалшадые гэр байраар хангаха асуудал мүн лэ хангалтагүй байhаар. Гэхэтэй хамта, зарим ажахынууд болон эмхи зургаанууд, сельсэ, сомоной Соведүүдэй гүйсэдкомууд гэр байра барилгада hэмологдоhон мүнгэ зөөри хэрэглэжэ шаданагүй. Хүдөө тосхонуудые, илангаяа аймагай гол бүсэые болбосон түхэлтэй болгохо, ногоорuулха асуудалда зохихо анхарал хандуулагданагүй. Олонхи hуурин газарнуудта ниитын банинууд муугаар ажаллана. Ушхайта, Ородой Алаг гэжэ тосхонуудта банинууд орой доошье хүдэлнэгүй. Хүн зониие сэбэр үhаар хангалгаар мүн лэ бэрхэшээлнүүд бии.

Аймагай, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдкомууд, тэдээнэй саг үргэлжын комиссинууд хүн зоной ажаhуудалай, коммунальна эрилтэнүүдые хангаха асуудалнуудта саг үргэлжэ анхаралаа хандуулдаггүй байна.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые түргөөр усадхахын тула ямар хэмжээнүүдые абаха шухала байнаб? Сессидэ хабаадагшад энээн тушаа зарим зүбшөөл болон дурадхалнуудые оруулhан юм.

— Түбхын түрүүндэ хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангадаг комбинадта мүнгэ зөөри үгэжэ туhалха. Тиигээгүй hаа предприяти үйлэдбэреэ hайжаруулжа шадахагүй байна, — гэжэ аймагай Соведэй депутат, райфое даагша Ц. Г. Базарсадуев мэдүүлээ.

Чисаанын совхозой директор, депутат Ч. И. Бардухаев энээн тушаа иигэжэ заагаа:

— Манай малшадай ажаhуудалай эрилтэ хангалгые hайжаруулхын тула даб дээрэ тушаан абалгын пунктнуудые нээхэбди.

Ажаhуудалай эрилтэ хангадаг Сулхарын байшангай цехые даагша депутат Г. Г. Долгополова сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, кадрнуудые бэлдэхэ асуудалда гол анхаралаа хандуулhан байна.

— Манда гол түлэб тусхай бэлэдхэлгүй хүнүүд хүдэлдэг. Тэдэнэй хэhэн ажалые урмашуулха, тэрэшэлэн курсануудта hургаха шухала.

Аймгүйсэдкомой түсэблэлгын таhагые даагша, депутат П. Балдандоржиев иигэжэ мэдүүлбэ:

— Совхозууд болон леспромхозууд өөhэдынгөө хүдэлмэришэдтэ али бүхы туhаламжа хүргэхэ уялгатай. Түлеэ буулгуулhанай, огородой газар хахалуулhанай түлөө, мүн бусадшье ажал хүүлhэнэйнгээ түлөө хүдэлмэришэдhөө зохихо түлөөhэ абаха зэргэтэй.

— Хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангадаг предприятинуудта; бани, парикмахерска болон бусадшье предприятинуудта ариг сэбэр сахигдаха зэргэтэй, — гэжэ аймагай больницын главна врач, депутат С. Ц. Цыреторов мэдүүлээ.

«Первомайский» совхозой хонишон депутат Б. Н. Батомункуева сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, олон малшадай hанал хүсэл элирхэйлээ:

— Совхозой гол бууса-hаа ехэ холо газарта байдаг малшадай олонхинь радиоприемнигууд болон телевизорнүүдтэй юм. Хэрбээ эбдэрээ hаань мастерые ерүүлхэнь бэрхэтэй байдаг.

Энэ мэдүүлгэнь тон зүб. Ушар юуб гэхэдэ телевизор, радиоприёмнигуудаа заhуулхын тула малшад Улаан-Үдэ хотоhоо мастернуудые хүлеэхэ баатай болодог. Гэхэ зуура, рембытприборой хүтэлбэрилэгшэд Хэжэнгын малшадай эрилтэ зарим ушарта саг соонь дүүргэдэггүй байна.

Урдань ажаhуудалай эрилтэ хангадаг комбинадай гурбан мастер аймагай хүн зоной радиоприёмнигууд болон телевизорнүүдые заhадаг байhан юм. Эдэнэрэй хоёрынь Улаан-Үдэ хото, радио, телевизор заhадаг газарта эльгээгдэнхэй. Һүүлээрнь Хэжэнгэдэ гурбан мастерай орондо оройдоол ганса хүн үлэhэн байна. Энээн тухайда хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангадаг комбинадай директор нүхэр Дылгыров мэдүүлээ.

Хэжэнгын аймагай Соведэй гурбадахи сесси зүбшэн хэлсэhэн асуудалнуудаараа тусхай тогтоол батaлан абаа. Хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангадаг аймагай комбинат түсэбөө дүүргэхэ, хүнэй захил үнэ багатайгаар, hайн шанартайгаар бүтээхэ, филиалнууд болон тушаан абадаг пунктнуудайнгаа ажал hайжаруулха, финансова ажал-ябуулгаяа гуримшуулха, хүдэлмэришэдые зүбөөр шэлэжэ абаха, бэлдэхэ, мүн цех, филиалнуудай хоорондо мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ асуудалда гол анхаралаа хандуулха зэргэтэй гэжэ тогтоол соонь заагданхай.

С. ДОРЖИЕВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй инструктор.

[Р]СФСР-эй КОМПОЗИТОРНУУДАЙ СЪЕЗД

[Ро]ссин композиторнуу-[дай з]охёолнууд, манай үе [сагай] hайн hайхан уг зо-[ншол]е, патриотизмые ха-[мгаал]hан зохёолнууд, ажа-[лай, ар]ад найрамдалай түлөө [тэмсэ]лэй темэнүүд—иимэ [асуу]далнууд РСФСР-эй [комп]озиторнуудай III-дахи [съезд]ын делегадуудай, айл-[шадай] анхаралда табигда-[на]. Съезд Москвада нояб-[рийн] 13-да нээгдээ. Союзуу-[дай] байшангай Колонно зал [...] 300 шахуу делегат [сугл]арба. Тэдэнэр Россин [Фед]ерациин бүхы автономно [респ]убликанууд, хизаар-[нууд] болон областьнуудhаа [...] творческо бусад орга-[низа]цинуудай түлөөлэгшэд, [...] республиканuудай [...]ад эндэ бии. Искус-[ствы]н мастернууд республи-[кын] хүгжэмэй культурын [...]ала асуудалнуудые зүб [...] хэлсэхэ, съезднүүд хоо-[рон]до хэгдэhэн ажал ябуул-[гын] дүнгүүдые шэнжэл-[жэ], ба бэелүүлхэ зорилго-[нуу]да хараалха юм.

[Съ]ездын хүдэлмэридэ [КПС]С-эй ЦК-гай Политбю-[рои]н гэшүүндэ кандидат, [КПС]С-эй ЦК-гай секретарь [П.] Н. Демичев, РСФСР-эй [Мини]стрнүүдэй Соведэй тү-[рүүл]гэшэ М. С. Соломен-[цев], КПСС-эй ЦК-гай куль-[туры]н таhагые даагша В. Ф. [Шау]ро, СССР-эй культурын [мини]стр Е. А. Фурцева, [РСФ]СР-эй культурын ми-[нист]р Н. А. Кузнецов хабаа[даа].

[Съез]дэ сугларагшад съез-[дэй] Хүндэтэ президиумдэ [КПС]С-эй ЦК-гай Политбю-[ро], КПСС-эй ЦК-гай Гене-[раль]на секретарь нүхэр [Л.] И. Брежнев толгойлог-[шото]гоор hунгаа.

[Р]СФСР-эй композитор-[нууд]ай союзай правлениин [хүдэл]мэри тухай тоосоото [элидх]эл тэрэнэй нэгэдэхи [секр]етарь **Г. В. Свиридов** [хэбэ]. Россин Федерациин [комп]озиторнуудай III-дахи [съезд] гайхамшагта үе сагта [болож]о байна, гээд элид-[хэлш]э хэлэбэ. КПСС-эй [XX]IV съездын түүхэтэ [шиид]хэбэринүүдээр зориг-[жоh]он совет арад Коммунис [парт]иин, тэрэнэй Ленинскэ [Цент]ральна Комитедэй хү-[тэлб]эри доро түсэбтэ табан [жэлэ]й шиидхэхы, гурбадахи [жэлэ]ые амжалтатайгаар тү-[гэсхэж]э байна.

[Эн]хэ тайбан байдалай эрхэ [...]алда бүхы хүнүүдэй [...]уухын түлөө, ажалайн[...] туhые хэрэглэхын [түлөө] тэмсэлэй, соёл куль-[тур]ын, искусствын барагша-[гүй] баялигые эдлэхын түлөө [тэмс]элэй манлайда манай [...] орон ябана. Энээгээр [бид]энэр омогорхонобди. Эб [найр]амдалда дуратай хүсэ [...] бүхэдэлхэйн кон-[грес]с дээрэ КПСС-эй ЦК-гай [Гене]ральна секретарь нүхэр [Л.] И. Брежневэй хэлэhэн [гайх]амшагта үгын нүлөөн [...] бидэ бүгэдэн байнабди. [Эб] найрамдалые хамгаал-[ха] хүдэлөөн бүри ехэ дэ-[лгэр]эй боложо, бүри ехэ [...] үрэ асарха гэжэ этигэ-[лэй]най энэ хуралдаанай [шии]дхэбэри найдуулна.

Совет ороной хүгжэмшэд [ма]н совет арад шэнги ма[най] партиин политикые [зү]рхэнhөө дэмжэнэ. Олон [ми]ллион хүнүүдэй зүрхэ [сэдх]элые, ухаан бодолые [хүд]өөлгэжэ шадаха хүгжэм болон искусство hайн hайхан агууехэ ут зорилгонуудыемнай дэлгэрүүлэн ойлгуулха хэрэгтэ алба хэнэ.

Һүүлэй үедэ Россин Федерациин композиторнуудай зохёоhон эгээн hонирхолтой зохёолнууд тухай элидхэлшэ хэлэнэ. Тэдэнэй дунда—шэнэ оратори, кантата, симфоническа зохёол, оперно, камерна, хоровой хүгжэм бии. Эдэ зохёолнууд дотор ниитын ехэ темэнүүд, революционно үе сагай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үеын үйлэ хэрэгүүд, мүн мүнөө үеын темэнүүд тайлбарилагдана, гээд элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Совет хүгжэм реализмын заншалда үнэн сэхэ юм, гээд элидхэлшэ онсолон тэмдэглэнэ. Социалис реализмын гол ёhонуудые хүтэлбэри болгон, совет хүгжэм композиторнууд-классигуудай зохёолнуудай эрхим hайн шэнжэ шанарые саашань хүгжөөнэ.

Хүгжэм шэнжэлгын асуудалнууд тухай элидхэлшэ хэлээ. Партиин XXIV съездын трибуна дээрэhээ, мүн «Литературно-уран hайханай шэнжэлэл тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор мүнөө үе сагта уран hайханай шэнжэлэлэй шухала үүргэ тухай, обществын үмэнэ тэрэнэй харюусалга тухай онсолон тэмдэглэгдээ hэн.

Манай съездын трибуна дээрэhээ бидэнэр үшөө дахин иигэжэ хэлэнэбди: Россин Федерациин композиторнууд Ленинскэ Коммунис партиин үнэн сэхэ туhалагшань, коммунизм байгуулгын эдэбхитэй хабаадагшадынь хододоо байгаа, саашадаашье байха, гээд **Г. В. Свиридов** элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ хэлэбэ.

Элидхэлэй hүүлээр үгэ хэлэлгэн болоо. РСФСР-эй композиторнуудай союзай Москвагай отделениин правлениин түрүүлэгшэ **С. С. Туликов** үгэ абаба. Москва хотые жэшээтэ коммунис город болгохо гэhэн зорилтые ороноймнай түб хотын композиторнууд ехээр hайшаагаа hэн. 1972 ондо саг үргэлжэ хүдэлдэг штаб бии боложо, Москвагай композиторнуудай организациин гэшүүнэй ажалые эдэбхижүүлээ, манай түб хото тухай, москвагайхид тухай шэнэ зохёолнуудые бэшэхэ хэрэгтэ бүхы хэмжээгээр туhална.

Башкирай АССР-эй композиторнуудай союзай правлениин түрүүлэгшэ **З. Г. Исмагилов** Башкириин хүгжэмэй культурын хүгжэлтэ тухай хэлэжэ үгөө.

Ленинградай композиторнууд манай мүнөөнэй үе саг тухай зохёолнуудые бэшэхэ гол зорилгоёо шиидхэжэ байна, гээд РСФСР-эй композиторнуудай союзай Ленинградай отделениин правлениин түрүүлэгшэ **А. П. Петров** хэлэбэ.

РСФСР-эй композиторнуудай союзай Горьковско отделениин правлениин түрүүлэгшэ **А. А. Нестеров** ажалшадые хүмүүжүүлгэдэ хүгжэмэй ехэ үүргэ дүүргэдэг тухай хэлэжэ үгөө.

Съездэ хабаадагшадые Ленинскэ шангай лауреат **С. В. Михалков**, СССР-эй арадай артист **М. И. Царев** амаршалаа.

Ноябриин 14-дэ съезд хүдэлмэрэсэ үргэлжэлүүлээ.

ТАСС-эй корр.

Яруунын аймагай милициин таhагай ахалагша мүрдэгшэ милициин майор Агван Чимитович Чимитовые ташхагүй хүн үсөөн байха. Тэрэ 1949 ондо СССР-эй МВД-эйн Свердловскиин дунда hургуули дүүргээд, тэрэ гэhээр 20 гаран жэлдэ милицидэ ажаллана. Нүхэр Чимитов ямаршье орёо хэрэгые элиршэлдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: милициин майор Агван Чимитов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхозой үнинэй гахайшан Корнев Хомяковой хүтэлбэрилдэг бригада бүхыдөө 738 гахай харууhалдаг юм. Тэрэнэйнь 400-гаад гахай шахан таргалуулагдажа байнхай. Байгша ондо Эхэ орондоо гахайн тарган мяха ехээр худалдахын тула бригадын гахайшад шахамалнуудайнгаа тус бүриин шэгнүүрые сүүдхын 580—600 граммаар нэмээнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гахайшан К. И. Хомяков.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ДҮРШЭЛТЭЙ МАЛШАН

Дамдин Будаевич Дагбаев Енгорбойн совхозой хоёрдохи отделенидэ малшанаар хүдэлнэ. Һүүлэй юhэн жэлэй туршада «Бүтүү Зэдэ» гэжэ газарта залуу мал харууhална. Энэ нүхэр мал ажалда удаан саг соо хүдэлжэ, дүй дүршэлөөр баян болоhон юм.

Үнгэрэгшэ зундаа 120-оод тугал Елена hамгантаяа харууhалжа гараа. Тиигэхэ зуураа туралнуудаа hайнаар адуулжа, томо тарганууд болгохын тула ехэтэ оролдоно.

Д. Б. Дагбаевай гүүртын малшад энэ үбэлжэлгэдэ эмхитэй hайнаар бэлдэhэн байна. Гүйсэд хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэгдээ. Хото хорёонь hэльбэгдэн заhабарилагдаа. Тэдэнэр үбэлжэлгые гарза хоролтогүйгөөр үнгэргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлжэ байна.

С. ШАГДУРОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Захааминай аймаг.

ХАНИНАРАЙ ХЭЛСЭЭН

Московско-Курска түмэр харгын Люблиныn депогой коллектив Венгриин Мишколец хотодохи вагон заhабарилгын заводой делегациие hаяхан угтан абаба. Хэдэн үдэрэй турша соо айлшад совет хани нүхэдэйнгөө ажалта танилсаа.

Делегациин нютагаа бусахынь урда тээ болоhон венгер хани барисаанай митинг дээрэ 1974—1975 онуудта хоёр коллективэй хоорондо бэелүүлэгдэхэ социалис договор баярай оршон байдалда баталагдаба. Хүдэлмэришэдэй бүлэгүүд болон хоёр ороной амжалтанууд тушаа мэдээсэлэй материалнуудые саг үргэлжэ андалдан абалсажа байха тухай энээн дотор хэлэгдэнэ. Ойрын сагта шэнэ техническэ документаци хоорондоо абалсажа байхые хоёр тала уялгалаа.

Георгий КОРОТКЕВИЧ.
(АПН).

[Ш]ЭНЭ ФИЛЬМ

[Св]ердловскын киностуди «Поёт земля Бурятская» [гэжэ] шэнэ фильм бүтээгдэ[бэ]. Сценаринь Ч. Намжилов [ба] Третьяков хоёрой. Тус [филь]мые режиссёр С. Тре[ть]яков найруулан табяа.

[Эн]э фильмдэ СССР-эй арадай артистнар Л. Сахьянова, Л. [Л]инховоин, Буряадай АССР-эй арадай артистнар К. Шулунова, Д. Дашиев, Ц. Бадмаев, О. Тумурова, РСФСР-эй арадай артист Б. Егоров, РСФСР-эй габьяата артистка Ч. Шанюшкина, артист Л. Шоболов гэгшэд хабаадалсаа. Тэдэнэй Байгал далайн эрьедэ хатарха, дуулахыень хаража баясамаар.

А. В. Щусевай түрэhөөр 100 жэлэй ойдо

ЭЛИТЭ АРХИТЕКТОР

Элитэ мэдээжэ архитектор, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Алексей Викторович Щусевай зохёохы ажал ябуулга үргэн ехэ байгаа — хото городуудай генеральна түсэбүүдhээ эхилээд, гүрэнэй ехэ ехэ барилганuудай проектнүүдые зохёон бэлдэхэhээ гадна, архитектурын хуушанай памятнигуудые hэльбэн шэнэлhэн байна.

А. В. Щусевай зохёохы ажал ябуулгын зам үргэн ехэ — 50 жэлтэй тэн адли. Обручтохи XII зуун жэлэй hүмэ 1910 ондо hэльбэн шэнэлhэнэйнь түлөө тэрээндэ архитектурын академигэй нэрэ зэргэ олгогдоо hэн. Тиихэдэ тэрэ уран зурагай академиин саг үргэлжын гэшүүнээр hунгагдаhан байгаа. Ородой эртэ урдын архитектурада дуратай байлга, тэрэниие, гүнзэгыгөөр ойлголго А. В. Щусевай зохёон байгуулхы бүхы ажал ябуулгада ехээр нүлөөлhэн, горитой мүр сараа үлөөhэн байха юм.

Тэрэ хэдэн ехэ барилганuудые бүтээhэн байна. Ородой эртэ урдын архитектурын түхэл маяг, онсо шэнжэ эдээндэ элеэр харагдана. Тодорхойлон хэлэхэдэ, Куликово талмай дээрэ амжагдаhан илалтын хүндэлэлдэ бодхоогдоhон hүмэ-памятник, Венецидэхи уласхоорондын выставкэ дээрэхи ородой павильон энээниие элир хэйлэн гэршэлнэ. Совет искусствын зохёол бүтээлнүүд мүнөө хүрэтэр эндэ табигдан харуулагдадаг.

«Ороной зүүн үүдэн» — Москвадахи Казанска вокзалай проект зохёон барилга революциин урда тээ А. В. Щусевай хэhэн гол шухала хүдэлмэринь болоно.

А. В. Щусевай уряалаар элитэ мэдээжэ уран зураашад — Лансере, Кустодиев, Бенуа, Серебрякова, скульптор Коненков энээнэй проект зохёолгодо хабаадаhан байна. «Ороной зүүн үүдэнэй» барилга Совет засагай жэлнүүдтэ дүүргэгдээ hэн. Казанска вокзалай байшан Комсомолой талмайдахи гол барилгань болоно.

Агууехэ Октябриин социалис революциин илаhанай hүүлээр А. В. Щусев совет шэнэ соёл байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадаhан байгаа. Москва хотые шэнээр түсэблэхэ, hэльбэн hайжаруулха проект табихын тула 1918 ондо Москвадахи Соведэй дэргэдэ зорюута эмхидхэгдэн байгуулагдаhан архитектурна мастерскойе тэрэ хүтэлбэрилөө. Москва хотын оршон тойронхиие hэльбэн шэнэлхээр, модоhөөгүүдые hуулгахаар хараалагдаа hэн. Транспортын түхеэрэлгэнүүдые нарижуулан hайжаруулха, метрополитен бариха, соёлой памятнигуудые сахин хамгаалха ёhо гурим зохёохо түсэб табигдаhан байгаа. 1921 ондо энэ түсэбыень В. И. Ленин hайшаажа, тэрэнь манай Эхэ ороной ниислэл хото хүгжөөлгын үндэhэ hуурида табигдаhан түүхэтэй.

1924 оной январь hарада А. В. Щусев харюусалгатай даабари абаба—В. И. Ленинэй мавзолейн проект зохёохыень тэрээндэ найдан даалгагдаба. Нэгэ hүниин турша соо тэрэ мавзолейн проект бэлдэhэн байгаа. Саг зуура байха мавзолей Улаан талмай дээрэ Ильичые хүдөөлүүлтэрнь модоор баригдаа hэн. Энэл оной май hарада тэрэниие ондоогоор, мүн лэ модоор hэлгэhэн байгаа. 1930 ондо Кремлиин ханын дэргэдэ шулуугаар мавзолей бодхоогдоо hэн. Шулуу гаргажа абадаг уурхайнууд соо А. В. Щусевай шэлэhэн мрамораар, гранидаар, лабрадороор, порфираар энэ барилга хэгдэhэн байна.

Тиигэжэ hүр жабхалантэ, эгээлэй юрын мавзолей Улаан талмайда тааруу зохидоор бодхоогдоhон юм.

А. В. Щусев хэдэн арбаад элдэб барилгануудай, мүн эрдэмэй ба публицистическэ 100 гаран хүдэлмэриин автор болоно. Мүнөөнэй түхэл маягта үндэhэлэн, мүнөө үеын материалнуудые хэрэглэн, инженерэй түрүү ухаан бодолдо түшэглэн, тэрэ хүдэлмэреэ ябуулдаг байгаа. Казанска вокзалай түмэр-бетон хушалгатай дулаалагдаhан перрон, Москва гол дээгүүр баригдаhан хүүргэ гү, али метрополитенэй газар дорохи зал гэхэ мэтые дурдажа болоно.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ, тэрэнэй hүүлээр уран бэлигтэ архитекторэй хүтэлбэри доро Москва хотын түбэй талмайнууд, үйлсэнүүд hэльбэн шэнэлэгдэhэн, Новгород, архитекторэй эхэ нютаг — Кишинев, Истра, Туапсе ба бусад хото городуудые hэргээлгын генеральна түсэбүүд табигдаhан байгаа.

А. В. Щусевай проектнүүдээр «Москва» гостиница, манай Эхэ ороной ниислэлдэхи «Комсомольская-Кольцевая» гэжэ метрогой станци, Ташкент хотодохи Алишер Навоин нэрэмжэтэ Узбегэй гүрэнэй академическэ оперо, баледэй театрай байшан, Хара далайн эрьедэхи хэдэ хэдэн санаторинууд баригдаhан байха юм... Эдэ бүгэдэндэ уран бэлигтын, ёhотойл уран зураашын ба гражданинай бэлиг шадабари, гүнзэгы ухаан бодол элеэр харагдана.

(ТАСС-ай корр.).

Москва.

Мүнөө үедэ Шведи гүрэндэ совет культурын үдэрнүүд эхилэнхэй, ноябрь һарын дүүрэтэр үргэлжэлхэ юм. Советскэ Союзай олон үндэһэ яһатанай соёл болбосоролые хари холын газарта харуулхаар томилогдоһон бүлэгтэ манай орон соо нэрэтэй солотой болоһон артистнар, соёлой габьяатан оролсоно. Тэрэ тоодо манай Буряадай АССР-һээ мэдээжэ артистнар Ким Базарсадаев Баяр Егоров хоёр бии. Суута танцор, РСФСР-эй габьяата артист Б. Егоров тухай зураглал уншагшадтаа дурадханабди.

БАЯРАЙ ХАТАР

Композитор Жигжит Батуевай зохёоһон «Баярай хатар» гэжэ хүгжэм дуулдажа, баяраар гэрэлтэһэн шарайтай, угалзатуулан гоёожо оёһон буряад торгон тэрлигтэй, утаһан бүһэтэй, шобхогор оройтой малгайтай залуу хүбүүн бүмбэгэ мэтэ хүнгэнөөр сценэ дээрэ гаража ерээд, хүгжэмэй сохидол доро яндагад гэжэ, хоёр гараа дээшэнь үргөөдхинэ.

Зал соо багтажа ядан һуугшад нэрьемэ халуун альга ташалгаар угташаба. Аадар мүндэрэй адхаржа байһан мэтэ, альга ташалганай шаагаан соо сценэ дээрэ гаража ерэһэн хатаршанда дурлаһан, тэрэнние һайшааһан, хүндэлһэн, тэрээгээр омогорхоһон абяанууд дуулдана. Эндэ суглараһан хүнүүд залуу хатаршание хэды дахин хараашье һаа, эгээл түрүүшынхиеэ уулзажа байһандал энеэбхилэн, омог дорюунаар угтажа, альганайнгаа хордошотор ташажа һууна бшуу. Хүн гээшэ нэгэ һайхан юумэ хэды дахин хараашье һаа, һонёо буурадаггүй ха юм. Теэд эды олон хүнүүдэй нюдэн соо баярай ошо бадаруулха гээшэ амархан хэрэг бэшэ даа. Эндэ өөрын бодол, шадал, илангаяа артистын оюун хурса бэлиг хэрэгтэй.

Эгээл тиимэ хүнүүдэй тоодо РСФСР-эй арадай артистын хүндэтэ нэрэ солодо һаяшаг хүртэһэн Баяр Егоров оролсоно. Хүнэй сэдьхэл соо һайхан үрэһэ тарихаар хатаржа шадахын тулада һураха, түрэхын габьяа бэлигтэй байхаһаа гадна, айхабтар ехэ ажал, үдэр бүриин үсэд нэтэрүү һуралсал хэрэгтэй.

Баледэй артист болохо дуратайшуул бүри бага балшар наһанһаа, нэгэдэхи класснаа эхилээд, тусхай һургуулида һуралсадаг. Харин Баяр тиимэ тусхай һургуулида һураагүй. Эрхүүгэй областиин Усть-Ордын националь округой Баяндайн дунда һургуулиин эхин классуудта һуража байхадаа, үетэн нүхэд сооһоо онсо илгаржа, уян нугархайгаар, хүниие гайхуулмаар хатардаг һэн. Үнгэрэгдэһэн үдэшын наадан, һайндэрнүүдэй концерт, зугаа наир Баяргүйгөөр болодоггүй байгаа юм.

— Би үхибүүн багаһаа үншэржэ ябахадаа, уйдажа гашуудадаггүй, хүгжэм дуугаар һонирхожо, хатаржа һураха гэжэ оролдоһонби. Тиигээд 1950 ондо 16-тайдаа Улаан-Үдэдэ ерэжэ, оперо, баледэй театрай балетнэ труппада абтаа һэм. Эгээ эндэһээ эхилжэл артист болохо хуби заяамни тодороо һэн, — гээд Баяр Егоров өөрынгөө багахан намтарые хөөрэжэ эхилдэг.

Уданшьегүй Буряадай дуу хатарай ансамбльда бэлигтэй, залуу хатарша хүбүүд, басагад эрэһэнһээ хойшо эдэбхитэйгээр ажаллажа, дүй дүршэлтэй балетмейстэр М. С. Арсеньевэй хүтэлбэри доро сольно, дуэтнэ хатарнуудта һуралсажа, түрүүшүүлэй тоодо ороод, Буряадай АССР-эй габьяата артистын хүндэтэ нэрэ солодо хүртөө бэлэй.

— Тэрэ үеэр эгээл элеэр һанагдамаар гэхэ гү, али мартагдашагүй ямар ушар тохёолдоо һэм? — гэжэ асуухада, һаяр Егоров обоо хүбөө карточкануудые гаргажа ерэнэ.

— Энэ манай ансамбль 1959 ондо Москвада искусство, литературын хоёрдохи декадада ошоод, Кремлиин колонно залай сценэ дээрэ хатаржа байна гээшэбди, — гээд ехэл ханамжатайгаар харуулан миһэрнэ.

Үнэхөөрөө баярлангүй яахаб! Ажабайдалайнгаа, ёһото ажалайнгаа харгыда һаял орожо ябаһан залуу хүбүүн парти, правительствын гэшүүдэй, москвагайхидай урда бэлигтэй бэрхээр хатаржа, нэрьемэ халуун альга ташалганда хүртэһэн, эгээл эрхим дээдын шагнал — Ажалай Улаан Тугай орден зүүнхэй бусажа ерээ бэлэй. Эндэ Буряадай АССР-эй арадай артистка Оюуна Тумуроватай «Ургашан» гэжэ хатар харуулаа һэн. Хүгжэмыень композитор Гавриил Далуев зохёоһон юм.

Үргэн талын дунда залуу сэбэр буряад басаган сэнгэжэ ябана, басаганай эсэгэ (Буряадай АССР-эй габьяата артист М. Санжиев наададаг һэн) морёо ургалжа ядашана. Энэ үедэ басаганай нүхэр залуу хүбүүн бии болоод, үбгэнэй мориие ургалжа угэнэ. Энэ шогтой хүхюун, һайхан аллагатай хатарые декадада хаража магтуулхаһаа гадна, эстрадна артистнуудай Бүхэсоюзна конкурсдо зууршалагдаад, тэндэ хабаадаһан 700-гаад артистнууд соо онсо шалгаржа, нэгэдэхи шатын дипломдо хүртэжэ ерээ бэлэй. Энэ конкурс артистын үндэр бэлигтэй байһые үшөө дахин гэршэлэн харуулһан байна.

«Ургашан» гэжэ энэ хатарынь үшөө хилын саагуур мэдээжэ болоо. Оюуна Тумуроватай сугтаа Баяр Егоров 1968 ондо Ази түбиин зүүн урда зүгэй Тайланд, Энэдхэг, Пакистан гэхэ мэтын оронуудаар хоёр һара тухай ябажа, энэ хатараа харуулжа ерээ һэн. Эндэ ябахадаа, Баяр Егоров РСФСР-эй габьяата артистын нэрэ зэргэтэй болоод, бэлиг шадабариинь нилээдгүй дээшэлэнхэй, испан, энэдхэг, мексикан хатарнуудые харуулдаг байгаа юм.

Артистын өөрын репертуар жэл бүри баяжажа, һони һонин хатарнуудаар олон болоһон байна. Совет оронойнгоо бүхы шахуу хото городуудаар

хан болгожо шэмэглэнэ. Хальмаг оронд айлшалхадаа, «Чичирдэг», «Эчкимдэг» гэжэ хатарта һураа, Кавказ, Тува арадуудай хатарнуудые ойлгожо абаа. Өөрөө эдэ хатарнуудта һурахаһаа гадна, сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө дамжуулдаг байха юм. Эрхим һайн хатаршан байһан тула ансамблиингаа хатаршадые ударидан хүтэлбэрилжэ, заажа, һургажа байдаг хадаа суг хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда Баяр Егоров ехэ хүндэтэй болонхой.

— Һүүлэй үеын хатаршад сооһоо абажа хараха болоо һаа, манай Баярта адляар, хүнгэнөөр, уян нугархайгаар, шадамар бэрхээр, досоодын сог залитайгаар хатардаг залуушуул тон хомор. Эндэ эрхим һайн шанарынь юуб гэхэдэ, Баяр Мандоронович ганса бэеэ хараад ябадаг бэшэ, ансамблиингаа бүхы ажалда тон эдэбхитэйгээр хабаададсадаг, һанаагаа зобожо ябадаг хүн. Манай ансамбльда хореографиин училищи дүүргэһэн залуу хүбүүд, басагад олоор ерэнхэй. Урдань манай ансамбльда хүдэлһэн Олег Будаев Москвагай культурын институт дүүргэжэ ерээд, балетмейстерээр хүдэлнэ. Тэрэнэй хүдэлмэридэ Баяр Егоров ехэ туһа хүргэдэг юм, — гэжэ ансамблиин уран һайханай талые хүтэлбэрилэгшэ, композитор Б. Цырендашиев хөөрэдэг.

Оюун хурса бэлигтэй хүнэй хэһэн ажал олоной нюдэндэ онсо тодорхойгоор харагдаад лэ байдаг гээшэ.

Һаяхан Москваһаа ехэ баяртай мэдээсэл абтаа. Ноябрь һара соо Шведи гүрэндэ СССР-эй культурын үдэрнүүд үнгэргэгдэхэ юм. Тэндэ манай республикаһаа РСФСР-эй габьяата артист Ким Базарсадаев РСФСР-эй арадай артист Баяр Егоров хоёр хабаадалсаха болонхой.

Шведи гүрэн соогуур гастрольдо ябахадаа абажа ябаха шэнэ хатарта һурахын тулада Ульяновск хото ошожо, Хальмаган АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Бокаревто хэкир, «Дударь» гэжэ ород хатар Баяр Егоровой репертуарта нэмэжэ оронхой. Өөрынгөө оюун хурса бэлигээр олоной дунда шалгаржа, артистын үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Баяр Егоров үшөө залуу зандаа, габьяа, бэлигынь жэл бүри хурсадажа ябана. Шведи оронойн ажалша арадай сэдьхэлдэ булаг мэтэ тунгалаг буряад арадайнгаа хатарые харуулжа, амжалтатай, үбэр дүүрэн баяртай ябажа ерэхыень үнэн зүрхэнһөө үреэхэ дурал хүрэнэ.

Вл. ЛУБСАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баяр Егоров хатарна.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР, ТУЛАЛДААНАЙ УРДА...

ШАТАРААР СССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын 41-дэхи мүрысөөнэй онсо юумэниинь юун байгааб гэхэдэ, дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө түгэсхэлэй наадаанда гараха эрхэ олохын тула ерэхэ жэлэй январь һарада уулзахаяа байһан найман бэрхэ шатаршанай табаниинь энэ мүрысөөндэ хабаадаһан байха юм.

Эдэнэр — Борис Спасский, Тигран Петросян, Виктор Корчной, Лев Полугаевский, Анатолий Карпов болон эдээнтэй хамтараһан Геннадий Кузьмин мүрысөөной эхинһээ һайнаар наадажа, бусадһаа холо таһараһан байгаа. Петросян, Корчной, Полугаевский, Карпов, Кузьмин гэгшэд тус тустаа 10,5 очко абажа, хоёрдохиһоо зургаадахи хүрэтэр һуури хубааһан байна. Удаадахи һуурида гараһан шатаршан эдээнһээ алар хоёр очкогоор гээтдээ һэн. Энэнь дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө наадажа байшадай, мүн һүүлэй үедэ түргөөр ургажа ябаһан Кузьминай манай бусад гроссмейстернүүдһээ булюу байһыень элирхэйлэн гэршэлнэ.

Борис Спасский энэ мүрысөөндэ долоон илалта туйлаһан, нэгэ партидаа шүүгдэһэн, юһэн уулзалгада тэнсэһэн байна. Тиигэжэ дэлхэйн экс-чемпион мүрысөөндэ хабаадаһан совет бэлигтэй бэрхэ шатаршадһаа булюу байһанаа харуулаа. Бүгэдэ нитын һанамжаар, Спасский бусадһаа һайнаар наадаба. Жэшээлхэдэ, тэрэнэй зарим партинууд, тодорхойлон хэлэбэл, Владимир Тукмаковтой гү, али Наум Рашковскитой наадаһан партинуудынь дэлхэйн шатарай хэблэлдэ үргэнөөр тунхаглагдаха байһаниинь дамжаггүй.

Жэл урда тээ дэлхэйн чемпион байһан шатаршанай энэ мүрысөөндэ илажа гараһан ушарынь гайхалтай, хүлеэгдээгүй ушар бэшэ юм ааб даа. Тиигэбэшье Спасскиин туйлаһан амжалта олониие гайхуулаа. Шатараар дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөндэ шүүгдэһэн хүн саашадаа хэдэн жэлэй турша соо бэеэ һорин наадажа, түрүүшынгээ хэмдэ хүрэдэг байгаа гээд дүй дүршэл элирхэйлнэ.

Фишертэ шүүгдэһэнэйнгээ һүүлээр Спасский хэдэн мүрысөөндэ һула муугаар наадаһан байгаа. Гэбэшье экс-чемпион амаран татаад, саашадаа хүсэ шадалаа эршэдхэн, һайнаар наадаха байха гэжэ тиихэдэ ойлгомоор байгаа һэн. Али бүхы мүрысөөндэ бии хүсэ шадалаараа наадажа, заабол шүүжэ гарахые эрмэлзэн, эсэсэй һүүлдэ эгээл шухала мүрысөөндэ — зоно хоорондын наадаанда урагшагүйдэһэн Талиин урагта жэшээе Спасский ойлгожо ябаа бшуу.

Чигориной дурасхаалда зорюулагдажа, сентябрь һарада Сочи хотодо үнгэрэгдэһэн наадаанда Спасский өөрынгөө ёһотойл хүсэ шадал харуулжа эхилһэн байха юм. Тиин Москвада болоһон мүрысөөндэ тэрэ аһан шадалаараа оролдобо.

Энэ чемпионадта Спасскиин туйлаһан илалтые зарим нэгэ хүнүүд хүлеэгдээгүй ушар гэжэ тооложошье магад. Зүгөөр дэлхэйн экс-чемпионой илалтые холын хараа түсэбэй үрэ дүн болоно гэжэ тоолохо шухала. Энэ мүрысөөндэ Спасский шухала зорилго урдаа табин, һанаһан хүсэһэнөө туйлажа, өөртөө бүришье этигэһэн байха юм. Шатарта дуратай олон мянгаад хүн энэ этигэл найдалыень хубаалдана.

Дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө наадажа байгшадай дундаһаа Полугаевскиие онсолон тэмдэглэхэдэмни, зарим хүнүүд гайхажашье болохо. Гурбан шатаршанай шанга тулалдаанда хабаадаһанайнгаа һүүлээр Полугаевский 41-дэхи чемпионадта наадахадаа, газаа талаһаань хараха маягта, тиимэ ехээр хүсэ шадалаа гаргангүй, хоёрдохи һуури эзэлээ. Тэрэ нэгэшье хүндэ шүүгдээгүй. Оройдоол нэгэ партида — Смысловтой наадахадаа, түрүүшээр муушаг байдалда ороод, саашадаа һайжаран, эдэбхиеэ абаһан байгаа. Полугаевский Талиие шүүгээ. Спасскитай наадахадаа, арайл шүүжэрхин алдаа. Халта булюу байдалтайгаар Петросянтай тэнсээ. Бусад шатаршадтай жэшэхэ болоо һаа, Полугаевский нилээд эсэнги байгаа.

Ехэ ерээдүйтэй шатаршан гэжэ тоологдодог Карпов энэ чемпионадта биража һайнаар наадаагүй. Магад, январь һарада болохо шанга тулалдаанай урда бүхы бэлиг шадабаряа, арга хабаяа харуулхагүйе оролдожошье болоо, хэн мэдэхэб? Тиигэбэ ябашье, Карпов аха нүхэдһөө гээгдээгүй. Энэнь 22-той гроссмейстерэй бэлигтэй бэрхэ шатаршан байһыень үшөө дахин элирхэйлбэ. Петросян — Портиш гэгшэдэй уулзалгаһаа гадна, Карпов Полугаевский хоёрой наадан һонирхолтойгоор, удха түгэлдэрөөр үнгэрхэ байха гэжэ хүлеэгдэнэ.

Полугаевскидэл адли, Петросян хүнгэхэнөөр, шадамар бэрхээр наадажа, нэгэшье хүндэ шүүгдээгүй. Нэгэдэхи һуурида гарахын түлөө түрүүшээр оролдоогүй байтараа, Карповта шүүгдэмсээрээ, Корчной һэргылэмжэ тухай мартажархёод, өөрынгөө түхэл маягаар наадаһан байна.

Мүрысөөнэй дүүрэһэнэй һүүлээр энэ шанга тулалдаанда хабаадаһан хэдэн хүнтэй уулзажа хөөрэлдэбэб. Спасский бултанһаа һайнаар наадаа гэжэ эдэнэр нэгэн һаналтайгаар тэмдэглэнэ. Гадаа, зарим тэды һонин бодол хэлэгдэһэн байха юм.

КОРЧНОЙ: — Сэхыень хэлэхэдэ, энэ мүрысөөндэ бүхы нюусаяа элирхэйлхые хүсөөгүй һэм. Тиин Карповта шүүгдэхэдээ, хороо бусалжа, бүхы хүсөөрөө наадаһан байнаб. Партинуудай эхиндэ бусадһаа үлүү һайнаар, һонирхолтойгоор [...] даабаб гэжэ һананаб. М[...] тэй уулзахынгаа ур[...] шэнэ вариант наа[...] оролдоогүй һэм. Гэхэ [...] Спасский мүн лэ ини[...] раа бодолтойгоор наа[...] байна.

КАРПОВ: — Д[...] чемпионой нэрэ з[...] хүртэхын түлөө шанг[...] лалдаанай эхилхын урд[...] энэ мүрысөөн иимэ [...] тэмсэлдэ үнгэрхэ юм[...] һанаагүй һэм. Үрэ д[...] дэй талаһаа хаража [...] би мүрысөөнэй эхинд[...] наар наадааб. Теэд [...] нуудни удха шанар[...] гүнзэгы бодолойнгоо [...] һанаһанда хүрэмэ [...] байшоо. Спасскитай [...] хадаа, булюу байдалта[...] лоһон аад, илалтаяа [...] жархихадаа, сэдьхэлээ [...] хүдэлбэб. Петросянда [...] дэһэнэйнгээ һүүлээр [...] һула муугаар наадаһан [...] наб. Туйлаһан дүн[...] сэдьхэлээ ханаагүйб.

ПОЛУГАЕВСКИЙ: — [...] ной түрүү һуури эзэл[...] мүрысөөнэй дээдэ [...] үлэхэ гэһэн зорилгоо [...] гээб. Хэрбээ январь һ[...] Карповтай уулзахагүй б[...] һаа, бүри эдэбхитэй[...] һураггүй зоримгой хү[...] наадаха һэм.

***

Дэлхэйн чемпионой [...] зэргэдэ хүртэхын түлөө [...] дажа байһан хүнүүдэй [...] ондоо зорилго хүсэл[...] гөөр энэ мүрысөөндэ [...] даһаниинь энээнһээ эл[...] Хараха маягта, орой[...] хоёрынь — Спасский [...] Корчной — бүхы хүсэ [...] далаараа наадаһан [...] Теэд хэн мэдэхэб, [...] гүнзэгы удхатай, холы[...] раа бодолтой байхада[...] болоо?..

Виктор ВАСИЛЬЕ[...]
АПН-эй шатар[...] шэнжэлэгш[...]

ХИЛЫН СААНАҺАА

БЕЛГРАД

ҺАЙН ЗАНШАЛ

ТАСС

Хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалганууд бэ хөөрэлдөөнүүдэй үнгэргэгдэдэг һайн заншал Югославиин, Советскэ Союзай хоорондо тогтонхой. Эдэ хөөрэлдөөнүүдэй болохо үеэр гол шухала асуудалнууд зүбшэлэгдэдэг байна гэжэ СКЮ-гэй орган — «Комунист» газетэ И. Броз Титын хани ёһоор Советскэ Союзда ошолгодо зорюулһан шэнжэлэл дотороо бэшэнэ.

Нүхэд И. Броз Титын, Л. И. Брежневэй уулзалганууд манай партинуудай, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае хүгжөөлгэдэ хододоо нүлөөлдэг байгаа. Эгээл тиимэһээ Киев хотодо болохо хөөрэлдөөнүүд СКЮ-гэй ба КПСС-эй хоорондохи, СССР-эй ба СФРЮ-гэй хоорондохи харилсаае хүгжөөлгын шэнэ шата болохо гэжэ найданабди гээд «Комунист» бэшэнэ.

ПАРИЖ

Шахардуу байдал һуларуулха гол хүсэн

ТАСС

СФРЮ-гэй Президент, Югославиин Коммунистнуудай союзай Түрүүлэгшэ Иосип Броз Титын хүндэлэлдэ эмхидхэһэн обед дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые Франс Пресс агентство тайлбарилан шэнжэлхэдээ, Израилиин булимтарагшадай империалис хархис ябуулгануудһаа эрхэеэ хамгаалхын тула араб арадуудай ябуулдаг зүб тэмсэлые Советскэ Союз шууд дэмжэнэ гэжэ тэмдэглэнэ.

«Социалис оронуудай ябуулдаг адли политика шахардуу байдал һуларуулха гол хүсэн байгаа, саашадаа шье байха» гэжэ шэнжэлэл дотор хэлэгдэнэ. «Эгээл тиимэһээ нитэ европын зүблөөнэй хоёрдохи шатые амжалта түгэсөөр дүүргэжэ, хамаата гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар түгэсхэлэй шатыень амжалтатайгаар үнгэргэхэ шухала» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хэлэһэн үгэнүүдые Франс Пресс агентство онсолон тэмдэглэнэ.

ЛОНДОН

СЪЕЗД ХҮДЭЛМЭРЕЭ ДҮҮРГЭБЭ

ТАСС

Великобританиин Коммунис партиин XXXIII съезд хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Великобританиин Коммунис партиин Гүйсэдхэхэ шэнэ комитет, партийна хиналтын комитет энэ съезд дээрэ һунгагдаһан, гурбан гол документ — «Зүүнэй тала баридаг болохын түлөө», «Залуушуул тухай», «Англидахи үндэһэ яһанай илгаа гаргалгада эсэргүү тэмсэл» гэһэн тогтоолнууд абтаһан байна. Хүдэлмэришэн ангиин үндэһэн эрилтэнүүдэй түлөө тэмсэлдэ Англиин коммунистнуудай баримталан бэелүүлхэ хараа түсэб тухай гуримууд эдээн дотор найруулагдаһхай.

Марксизм - ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта үндэһэлэн, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлые улам саашадань бэхижүүлхын түлөө Великобританиин Коммунис партиин тэмсэжэ байһые политическэ ехэ эдэбхиин оршон байдалда үнгэрһэн энэ съезд элирхэйлбэ.

МЕХИКЭ

МЕКСИКЫН КОММУНИСТНУУДАЙ СЪЕЗД

ТАСС

Мексикын Коммунис партиин (МКП) национальна XVI съезд эндэ болобо. Үнгэрһэн зургаан жэлэй турша соо партиин ажал ябуулгын дүнгүүдые съезддэ хабаадагшад согсолон, Центральна Комитедэй хүдэлмэриие зүбшэлөөд, ойрын ерээдүйдэ партиин бэелүүлхэ зорилгонуудые хараалһан, коммунистнуудай ажал ябуулгын хараа шэглэл элирхэйлһэн байна.

Партиин гэшүүдэй нэгэн адли һанал бодолтой, ашатуһаяа хамгаалхаар, политическэ эрхэ сүлөөгэй түлөө, национальна бэеэ дааһан байдалай түлөө, хархис хүсэнүүдэй харата ябуулгануудта эсэргүүсэн тэмсэхээр ороной нитэ ажалшадай эрид шиидэнги байһые съезд элирхэйлэн харуулаа гээд МКП-гэй ЦК-гай гүйсэдхэхэ комиссиин тарааһан коммюнике дотор тэмдэглэгдэнэ.

МКП-гэй шэнэ програмые съезддэ хабаадагшад абажа, партиин шэнэ устав һайшаагаа.

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангахын тула Советскэ Союзай гаргадаг хүсэлэл оролдолгые съезд һайшааһан байна. Уласхоорондын оршом соо СССР-эй социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудай үүргэ улам бүри ургажа байна гэжэ съездын делегадууд мэдүүлбэ. Энээнэй ашаар Европодо аюулгүй байдал хангаха ехэ хубилалтанууд боложо байна.

Уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлые саашадань бэхижүүлхын түлөө Мексикын коммунистнууд тэмсэхэ юм гэжэ съезд мэдүүлээ.

ХЕЛЬСИНКИ

Оборонын министерствын мэдүүлгэ

ТАСС

Финляндиин Оборонын министерствын мэдүүлгэ эндэ тунхаглагдаба. Ноябриин 12-то Израилиин солдадууд ООН-ой онсо даабарита хүсэнүүдэй Суэцэй районодохи хинан шалгалгын пунктнуудай нэгэндэ добтолон, ООН-ой туг таһа татажа хаяад, эндэ байһан финн солдадуудта заналта хээ.

ООН-ой онсо даабарита хүсэнүүдһээ нэмэлтэ солдадуудай нишэ эльгээгдэхэдэнь, израилиинхид гаража ошоһон байна.

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой Аюулгүйн Соведэй заседани

ТАСС

ООН-ой Аюулгүйн Соведэй түр зуурын заседани ноябриин 12-то боложо, генерал Э. Сийласвуое Дүтын Зүүн зүгтэ ООН-ой онсо даабарита хүсэнүүдэй командалагшаар томилхо гэһэн ООН-ой генеральна секретарь К. Вальдхаймай зууршалгые батална. Аюулгүйн Соведэй гэшүүн-оронуудай бүхы делегацинууд (Хитадай делегациһаа бэшэн) ООН-ой генеральна секретариин зууршалгые һайшаагаа. Дүтын Зүүн зүгтэ хабаатай асуудалые амгалан ёһоор дары шиидхэлгэдэ хабаадахаяа Хитадай түлөөлэгшэ дахин арсаһан байна.

Энээгээр ООН-ой Аюулгүйн Соведэй заседани дүүрэбэ.

КАИР

АРЕ-гэй правительствын түлөөлэгшын мэдүүлгэ

ТАСС

Египедэй правительствын тусхай түлөөлэгшэ А. Анис пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Израилиие дэмжэдэг оронуудта араб нефть эльгээхые хориһон ушар «уласхоорондын заналта» болоно гэһэн баруун оронуудай албан зурганнуудтахи сионис тушаалтадай номнолые эрид буруушаагаа.

Дүтын Зүүн зүгтэ тааруу, бата бэхи эб найрамдал хангахын түлөө араб арадуудай тэмсэл тушаа дураа гутаха ябадал олоной дунда тарааха гэжэ эдэнэр оролдоно гээд А. Анис тэмдэглээ.

НЬЮ-ЙОРК

Израиль хэлсээгээ эбдэһээр

ТАСС

Дүтын Зүүн зүгтэ дайнай ябуулгануудые болюулха тухай ООН-ой Аюулгүйн Соведэй тогтоолнуудые бэелүүлхэ хэлсээгээ Израиль эбдэһээр. Дүтын Зүүн зүгтэ ерээд байһан ООН-ой адаглагшадай ба онсо даабарита зэбсэгтэ хүсэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, ноябриин 10-да Израилиин танкова частьнууд Суэц хотоһоо урдуур, баруун-урдуур байһан ООН-ой онсо даабарита хүсэнүүдэй Финляндиин солдадуудай байһан районие буудаһан. Энэ үдэр Исмаилиһаа урдуур, баруун-урдуур 14 километртэ Швециин сэрэгүүдэй байһан газарые ехэ буугаар буудаба. ООН-ой адаглагшадай мэдээсэһэнэй ёһоор, ноябриин 10-да Израилиин агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй самолёдууд Суэц хото шадараар Египедэй агаарай дайда руу нэбтэрэн ороо.

ХАНОЙ

САЙГОН ХАРАТА ЯБУУЛГАЯА ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛҺЭЭР

ТАСС

Вьетнамай Демократическа Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, ноябриин 10-да сайгон захиргаанай агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй хэдэн арбаад самолет Урда Вьетнамай Республикын Революционно сэг зуурын правительствын мэдэлдэ байһан Тэйнинь провинциин хүн зоноор олон Лого гэжэ районие бомбодоһон байна. Эдэ бомбодолгонуудай үедэ дүрбэлжэн километр талмайда 100 гаран бомбо, эдэнэй дунда напалмтай бомбо хаягдаа.

Эдэ зэрлиг муухай бомбодолгонуудһаа уламжалан, амгалан зоной дунда алуулһан хүнүүд бии; больница, амбулатори болон байрын гэрнүүд һандаргагдаа.

ДРВ-гэй МИД сайгон захиргаанай сэрэгэй энэ шэнэ ябуулгануудые эрид буруушаан, РЮВ-эй ВРП-гэй мэдэлдэ байһан районуудта эсэргүү иимэ харата ябуулгануудаа дары болюулха эрилтэ табиба.

НЬЮ-ЙОРК

ДАХИН ХОЙШОЛУУЛАГДАБА

ТАСС

«Скайлэб» гэжэ замбуулинай лабораториин гурбадахи экипажые ниидхүүлгэ дахин хойшолуулагдаа гэжэ НАСА-гай түлөөлэгшэ соносхоо. Түлхин гаргаха ракетын нэгэдэхи ба хоёрдохи шатые холбоһон үүдэниинь ганташаһан байгаа гэжэ тэрэ хэлэбэ. Ниидхүүлгэ, наада захынь абахада, ноябриин 16 болотор хойшолуулагдаа.

ПРАВДА БУРЯТИ[...]

Нэгэдэхи хуудаһа[...] «Найдал ба эрилтэ» — т[...] бэшэг. «Мал ажахы — [...] шэтэ ажал». — суглуул[...] Орон доторой һонин.

Хоёрдохи хуудаһа[...] Экономическа шэнжэ[...] Уншагшадай бэшэгүүд. [...]рэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһа[...] «Ажабайдалай эхиндэ[...] С. Троянай очерк. «Ба[...] В. Штеренбергын корре[...]денци. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһа[...] Нютаг нютагай һонин. [...] доторой һонин.

СЭНХИР ЭКРА[...]

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ[...]

«Орбита» харуулна[...]

14.35 — Һүүлэй [...] 14.45 — Һурагшадта[...] «Ном шинии ажаһууд[...] хэрэгтэ» гэһэн дамжуу[...] 15.30 — Олон түмэнэй [...]нинскэ университет. «Х[...] хүмүүжэл тухай» [...] дамжуулга. 16.00 — Ү[...] телевидени. «Мурад С[...]ков дуулана». 16.2[...] «1973 оной эрдэм, техни[...] талаар СССР-эй гүр[...] шангай лауреадууд». 1[...] — 17.00 — Забһарла[...] 17.00 — «Люди на пер[...]тье» — Чехословакиин т[...]видениин уран һайха[...] фильм. (3-дахи сери). 1[...] «Дэлхэйн арадуудай а[...] 19.00 — «Время» — м[...] сэлэй программа. 19.3[...] Үнгэтэ телевидени. «В[...]линка» гэжэ арадай ду[...]дай ба хатарай ансамб[...] концерт (Новосибирск х[...] 20.00 — «Хүн ба хуу[...]

Улаан-Үдэ харуулна[...]

20.30 — Телепапор[...] 20.50 — «Дэлхэйн ажа[...]дал совет хүнүүдэй һа[...]жада». 21.20 — Конц[...] 21.50 — «Мүрысөөн — [...]ной оролдолгын хүс[...] 22.20 — Документа[...] фильм.

«Орбита» харуулна[...]

23.15 — «Хүгжэмшэд [...]жэм тухай хөөрэнэ». 2[...] — «Время» — мэдээс[...] программа. 00.30 — Ү[...] телевидени. Хоккей[...] СССР-эй түрүү һуури [...]хын түлөө мүрысөөн. [...]намо» (М) — «Спартак»[...]

ХОЁРДОХИ ПРОГРАМ[...]

«Орбита» харуулна[...]

20.30 — М. Горь[...] «Егор Булычев ба бус[...] ССР Союзай М. Горь[...] нэрэмжэтэ МХАТ-ай т[...]һан зүжэг. 22.20 — 22.3[...] Забһарлалга. 22.30 — [...]гэй үргэлжэлэл.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефон[...]

г. Улан-Удэ, ул. Л[...]на 35. Телефоны: реда[...]ра — 54-54, приёмная [...] 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора 62-62, отв. секретарь 50-52, секретариат — 6[...] отделы: партийной жизни 60-91, сельского хозяй[...] — 64-36, 63-86, пропаган[...]ды и агитации — 56-23, [...]мышленности и строит[...]ства — 61-35, совет[...] строительства и быта 69-58, культуры и школ[...] 60-21, писем и рабсел[...]ров — 67-81, информац[...] 34-05, общественная пр[...]ная — 56-62, машинное [...]ро — 57-63, фотолабор[...]рия — 33-61.

 □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР □ Н-01650. Заказ № 0[...]